

SEK

Ével 8 lej. Leg-
30% kedvezmény

idő fiatalember
er házi kosztor
rtekezni Dávid
ómosternél, Cal.

könyveket. Ma-
németnyelvű
oktat, közgazda-
ársadalm-tudo-
ajteményes mű-
nált vagy új ál-
eszek. Részletes
tármegjelölés-
ybarát címre a
rek.

fiatalember
lakást kaphat
5. ajtó 3.

udr.
állító

mbon

NI
ELEM

Timisoara

veg

dék.

MONITOR

tanácsos Róbert

I. S. Budapest

IKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Romanlábar

Egész évre	—	800
Félévre	—	400
Negyedévre	—	240
Egy hónapra	—	85
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 4 lei		Bukarestben — 5—

Összeszlovákiaiában

Egy hónapra	—	ck 35—
Egy szám	—	1-50

1924 december 25 Csütörtök

Csaj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 289 szám

5685. Kiszlev 28

Rendtörvény vagy felvilágosítás

A mai nappal életbelépett az új rendtörvény, amelynek könyörtelentl szigorú paragrafusai örökökre ezután az állam és a társadalom rendjére. Bár az új törvény egyformán sújt le a jobb- és baloldali felforgató elemekre, mégis senki előtt sem titok, hogy ezt a törvényt az ugynevezett jobboldali agitációk provokálták ki és paragrafusai az újra fellángolt antiszemita diákmozgalom kilengéseit akarják beklyókbá verni.

Megnyugtató tudat a törvény kihirdetése, noha sokáig váratott magára ez a már két év óta sátrálissá lett rendszabály, de mibennünk mégis valamilyen keserűséggel vegyes csalódást vált ki a megoldásnak ez a módja. A brutálisokká fajult mozgalmakkal szemben igen is szükség van a kormány kerlelhetelentl kemény öblére, de a rossz szándéku, izgatásokkal felzaklatott lelkek békéjét a legszigorubb törvény sem tudja visszaadni.

Hosszu hónapok óta folyik a harc a zsidó lakosság ellen. Lelkiismeretlen agitátorok gonosz rágalomokkal megmérgezték a tudat útjait, a román ifjúság szívébe és a gyblőlet konholójával mételezik meg a serdülő ifjak lelkét. Mind az a brutalitás, amely időnkint hol itt, hol ott robbant ki, ebből a szívós agitációból táplálkozik. És ha a sormány valóban el van zra szánu, hogy rendet és békét terem, akkor a problémának egész a gyökeréig kell nyúlnia, nemcsak a kilengéseket kell megfékeznie, hanem a brutalitások táptalaját, az elvadult antiszemita agitációt kell a józan logika erejével ellenanyoznia.

A felzaklatott lelkek békéjét kell újra visszaadni. Az antiszemita agitáció telistele van könnyen megtévesztő szociális jelszavakkal. A diákságnak az a tábora is, amely az ideálokért rajong, könnyen beleesik ebbe a jól felszerelt csapdába és a tetszetős jelszavak (plumgőzön keresztül a zsidókérdésben látja az ország sorsát) nyomorúságának okát. Eminens kötelessége és érdeke az államnak, hogy ezt a rossz irányba tévedt, de egyébként értékes munkatörő, amit az ország lelkésedni tudó román ifjúsága reprezentál, a felvilágosító és nevelő munka erejével a konstruktív munka szolgálatába tudja állítani.

Az állami élet felelős reprezentánsainak rá kellene mutatni azokra a valódi okokra, amelyek a korszelidációs munka akadályait alkotják. És ezeknek az akadályoknak a leküzdésére kell segítségül megnyernie a diákságot. Rá kellene mutatni a paraszttömegek igazi molochjaira: az alkohollizura és a tudatlan-
ságra, amelyekkel szemben éppen a munkára kell ifjúság hivatott felvenni a küzdelmet.

Rá kellene mutatni az állami élet vérkeringését tápláló két legfontosabb szervnek: az ipar és a kereskedelem lezüllesztésének okaira, amelyeknek a reorganizálása szakképzett, kulturált és szervező képességgel megáldott új generációt kíván.

A román ifjúság nagy zöme ma a féktelen agitáció hatása alatt narkotikus álomban van, amelynek bódító hatásától nem tud rátalálni igazi útjára. Ezt a jövőt megmérgező narkotikus állapotot kell megszüntetni a szociális bajok igazi okainak lelkiismeretes feltárásával és az ez a munka elvégezteték, akkor önmagától feledébe hal a rendtörvény, mert a rend nyugalmát nem a hideg paragrafusok, hanem a konstruktív munkában és a humanisztikus életprogramban feloldódott lelkek békéje fogja megvédelmezni.

A pénzügyminiszter nem utazik Amerikába

A kisállamok nem kaptak meghívást a pénzügyminiszterek konferenciájára. A január hatodikai párisi konferencia programja

(Bucaresti Bukarest, december 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt bukaresti lapok nyomán az Uj Kelet is hírt adott arról, hogy Bratianu Vntila pénzügyminiszter Amerikába készül. Bukaresti munkatársunk ma felkereste Bratianu minisztert, hogy információt kérjen tőle külföldi utjának céljáról. A pénzügyminiszter mindenekelőtt leszögezte, hogy az amerikai utjáról szólt lapközlemények téves információkon alapszanak már csak azért is, mert a parlamenti ülészek derekán, amikor rengeteg törvényjavaslat vár tárgyalásra és megszavazásra, egyáltalában nem hagyhatja el az országot.

— Arról lehet szó, — mondotta a pénzügyminiszter — hogy esetleg Párisba utazom a szövetségesek pénzügyminisztereinek január hatodikai konferenciájára. Tekintettel azonban arra, hogy erre a konferenciára a kisállamok még nem kaptak meghívást, csak akkor utazom Párisba, ha hivatalos meghívást fogok kapni.

A január hatodikai párisi konferencia programjáról a pénzügyminiszter ezeket mondotta: — A konferenciának két fő problémát kell megoldani. Elsősorban a Ruhr megszállásból befolyt jövedelmek felosztását, másodsorban a Dawes javaslat 1925. évre való alkalmazásának módját.

— Ezen a konferencián nem fogják tárgyalni sem a szövetség közötti tartozások, sem az általános jóvátétel kérdését.

A pénzügyminiszter végül az idegen tőkével szemben vallott és sok vitára alkalmat adott véleményét szögezte le:

— Az idegen tőke, ha valóban hajlandó szerepet vállalni az ország közgazdasági életében, akkor meg vagyok róla győződve, hogy a kommercializálási elvek alapján, amely egyedül felel meg nemzetgazdasági érdekeinknek, el tud és el fog helyezkedni az országban, ha a tisztességes munka és az üzleti haszon elvével fog hozzá a vállalkozáshoz.

Életbelépett az új rendtörvény

Szigoru büntetés vár a közrend felforgatására szövetkezőkre. Az új törvény szakaszai

(Csaj-Kolozsvár, december 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Monitorul Oficial” ma megjelent száma teljes terjedelmében közli az új rendtörvényt, amelyet a törvényhozás már döntésháza a legutóbbi napokban szavazott meg. A rendtörvény szigorú intézkedései a jobbról vagy balról jövő forradalmi mozgalmak ellen irányulnak és a féktelen antiszemita diákgitáció és a kommunista mozgolódások letörését célozzák.

A törvény első cikkében kimondja, hogy már egy olyan szövetkezés pusztá ténye, amely arra irányul, hogy bűncselekményt kövessen el, vagy készítsen el a közrend elleni bűntettek minősítendő. Ez akkor is fennáll, ha akár személyek, vagy akár javak ellen irányul a bűntett, tekintet nélkül arra, hogy a szövetkezés mennyi időtartamra szól és mennyi volt a tagok száma.

A bűntett büntetése ötől tíz évig terjedhető fegyház, tíz százezer lej pénzbírság és az összes politikai jogok felfüggesztése.

A büntetés maximuma alkalmazható olyan esetekben, ha a szövetkezést közhivatalnok, vagy az államtól fizetést élvező egyén követte el, vagy ha a szövetkezés valamely állami vagy városi épületben vagy iskolában történik. Ugyanilyen büntetéssel sújtják a nyilvános helyen elmondott izgatató tárgyu beszédeket, zavartokat, énekeket.

Ugyancsak igen súlyos büntetés jár akkor, ha nyomtatványal, felhívással, rajzzal, képekkel, plakátok terjesztésével történik a szövetkezésre való felhívás. Az ilyenirányú bűncselekmények felmagasztalása hasonló súlyos büntetést von maga után. Még

az a tény is, hogy valaki jelvényt visel vagy zászlót tűz ki, amellyel a szövetkezéshez való tartozandóságát demonstrálja, szintén rendezavarásnak minősítendő és mint ilyen büntetendő.

A törvény tizenegyedik paragrafusa öt-tíz évi fegyház, tíz-százezer lej pénzbüntetést és a politikai jogok felfüggesztését helyezi kilátásba mindazok részére, akik külföldi személyekkel a társadalmi rend felforgatása érdekében összehittetést tartanak fenn, vagy összeköttetést keresnek. Ez a büntetés jár ki a társadalmi rend felforgatására irányuló terrorista szervezetek tagjainak és azoknak is, akik a társadalmi rend felforgatására irányuló külföldi propagandát támogatják. Súlyos büntetést állapít meg a törvény olyan esetekben, ha a hatóságok a bűncselekmények elkövetésére hívják fel, vagy ha a hadsereg kebelében rendbontásra törekcsenek.

Az ország védelme ellen elkövetett bármely cselekményért tízévi fegyház jár.

A szülők mindeneképen felelősek kiskorú gyermekeik kihágásért és büntettségért és ötszázezer lej pénzbüntetéssel sújthatók.

A rendtörvény a mai nappal életbe is lépett.

Franciaország moratóriumot kért Amerikától

Newyork, december 24. A washingtoni francia nagykövetség a francia adósságok megfizetésére moratóriumot kért Amerikától.

Az indiai nemzeti nagygyűlés az Angliától való szeparáció mellett döntött

London, december 24. Indiában Ghandi vezetésével nemzeti nagygyűlés volt, melyen kétezer kiküldött közül csak tizenegyet ellenezte az Angliától való szeparációt.

Jugoszlávia megszakítja kereskedelmi érintkezését a szovjettel

Páris, december 24. Az „Echo de Paris” belgrádi jelentések alapján azt a hírt közli, hogy Jugoszlávia minisztertanácsa elhatározta, hogy Szovjetországgal megszakítja a kereskedelmi érintkezését.

Hogyan működik az új „cseka” Szovjetországban?

(Cinj-Kolozsvár, december 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A napokban szenzációs könyv került piacra, Georg Popoffnak, egy balti német újságírónak tollából. Az újságíró 1922-ben néhány nagyobb újság megbízásából Oroszországba utazott, hogy az új orosz rendről beható tudósításokat küldjön megbízó lapjainak. Popoffot Moszkvába való érkezése után a politikai rendéség, a „cseka” azonnal lefogta és napokon át vallatta. A vallatás módja Popoff szerint semmivel sem különbözik a cári „ochrana” vallatási módjaitól, ugyanazok a testi torturák és ugyanaz a lelki terror, ami régente volt.

Az újságíró igyekszik tárgyilagosságot megtartani, de így is döbbenetesen bontakozik ki a szovjet politikai rendéségének szervezete. Megírja, hogy a lelki inkvizíció hatása alatt lojalitási nyilatkozatot írt alá, mely így szól: „Kötelemem magam arra az esetre, ha ellenforradalmi körökkel megismerkednék, hogy ezeknek terveit haladéktalanul tudassam az általam politikai osztállyal. Vállalkozom továbbá arra is, hogy az osztály megbízásait teljesítem.”

A „cseka” szervezete nagy változáson ment át az utóbbi időben. Lenin gazdasági politikája óta nevére G. P. U. ra (Gossudarvennoje Policszerkoje Upravlenije) változtatta, székhelyeit és börtöneit áthelyezték, új emberek kerültek az egyes osztályok élére, de azért a rendszer nem változott sokat.

Popoff elfogatása történetét elég szemléltetően írja elő. A letartóztatástól a bebisérésig, a bebisérésről a cellákban való elhelyezésig mindent reális pontossággal ír le az újságíró, akit polcskás cellába dugtak, bűnözők közé, spekulánsok, idealisták, utcai rablók és áruló cseka-ügynökök társaságába.

Első időben az embert brutális börtönörök vallatják és amikor ezek nem érnek célt, a deliavens íjtut elegáns és kedves modoru inkvizítorok kezébe, alantass tisztviselők és mindenható osztályfőnökök elé. Az egyik a foglyot, aki eddig kőemény, leveesen kívül más táplálást nem kapott, teávali vajjal, mézzel és sonkával hícalja és így szeretne kiszéni belőle vallomásokot. Ha ez nem sikerül, akkor egy titkos helyiségbe viszik szőnyegekkel és függönyökkel elzárt ajtó és ablakok mögé. A főnök előtt töltött revolver, amit minden kérdés után jobbkezebe vesz és a fogoly homloka elé tart. Vannak ravaszkodó inkvizítorok, akik épen akkor kapnak telefonjelzést, amikor a fogoly írodájukban tartózkodik.

— Halló-halló! Igen-igen, ön Popoff iránt érdeklődik? Úgye elég rosszul áll. A szerencsétlen makkacsul tagad. Halló-halló! Önt érdekli, vajjon halálra ítélik-e? Remélem, erre nem kerül sor. Kezdetben elég szépen vallott és ha így folytatná, nemohára ki is kerülne innen. Ha azonban megmarad tagadás mellett, Archangelskbe küldjük a foglyátörtése.

Ez a macska-egérségi folytatódik, egyszer hogy Popoffot rábírnak egy lojalitási nyilatkozat aláírására, mászor hogy valamit eláruljon ellenforradalmi beszékekötéseiről. Este jön a „fekete holló”, a barmárságtalan, nyögve rohanó autó, smelyen a foglyot szállítják egyik börtönből a másikba. Így vitték Popoffot is a „cseka” Lubljanka 14. szám alatti börtönébe, amit „halálhajó”-nak neveznek, mert itt gyűjtik össze a halálraítélteket.

Egy orosz ablakon át Popov látja, amint fogolytársai közül hármat pörésre vetkőztetnek. (Az elítéltek ruhái a hóhér tulajdonába mennek át.) Este hét órakor a „halálhajó gépházában” megjelenik Shukoff hóhér feje. Ott állanak a katonák is. A hóhér megszólal:

— Adjatok le egyet!
Egy meztelen aggastyány, aki ellen a fegyverek csúvei irányulnak, összerogy, kezét a szeme elé tartja, egy szót sem szól. A lövések eldördülnek, a helység tompa visszhangja hallatszik. Az öreg élete elintéztetett.

Ugyanílyen módon, a kérelhetetlenség borzalmasával végeznek a másik két emberrel is. Az udvarban a „fekete holló” ismét kattog és három hullával nemohára bifordul az udvarból.

A cseka főnöke most Felix Derszhinski, aki kiezzi örebe Potofft szabadlábrahelyezését. A börtönből megszabadult, de a folytonos megfigyelés alól nem tudot szabadulni, mindaddig, amíg el nem hagyta Oroszország határait.

Egy félmillió népi, amely vándorbotot vesz a kezébe...

A svábság és zsidóság lelki és tragikai közösségei. Kivándorol a bánáti németiség. Egy kisebbség, amelynek minden tagja szervezve van

(Timisoara-Temesvár, december 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kétszázöt évvel ezelőtt a lotharingiai határról 25 ezer nincstelen, keszeg sváb legény és ifjú menyecske indult utnak Ausztrián és a Duna-Tisza-közé át a magyar végek felé. A Bánát akkor még lakatlan, irattalan, egymásután következő hadjáratok feladta, jórészt mocsarakkal elöntött térség volt. Két évszázad pihentelen-keserves munkájával istenszádotta, boldog, termékeny föld lett a ketetlen ország rész, amelyen egymást váltják a dus falvak, gazdag városok, termő erdőségek és buja televények.

De a svábok, akik időközben félmillióra szaporodtak, itenhagyják eredményes és fáradtságos munkájuknak gyümölcseit és vándorbotot vesznek a kezükbe.

Egy csodálatos szervezethez

Köz tudomásu, hogy a Romániában élő kisebbségek között a bánáti svábok vannak legjobban és legerősebben megszervezve. Miként Morris Tamás híres államregényének, az Utópiának lakosai, a bánáti németek is család-számra tömörülnek. Minden tíz család külön politikai és társadalmi egységet alkot, melynek élén a családfőző áll. Tíz családfőzőből adódik az újabb egység s ezeknek elnökeiből a kerületi körzet, megyei körzet, központi választmány s végső fokon a három évre megválasztott 3 tagu direktórium, melynek jelenlegi tagjai dr. Muth Gáspár, dr. Blaskovics Ferenc és Orendi Hommenau Viktor.

A sváboknak ez a piramidalis egysége a népi szervezethez legközelebb mintaképe. Kulturális, gazdasági és társadalmi harmonizájuk hiánytalan, teljes külső és belső egyetértés, zavartalan akcióprogram és fejlett politikai iskolázottság: ime, ezek a tulajdonságok jellemzik a svábság kisebbségi életét. És mégis, öt éves küzdelmük, minden ügyes alkalmazkodások és nagyszerű tömörülések éppen olyan meddő maradt, mint a többi kisebbségeké.

Alkalmunk volt a direktórium egyik tagjával beszélgetést folytatni a svábság helyzetéről és céljairól. Informátorunk felvilágosításából megdöbbentő módon alakult ki egy félmillió népi tömegtragédiája.

Egyéni, gazdasági és kulturális szabadság

— A különböző szabadságfogalmak jórészt közhelyek lettek, ám éppen a sváb néppel való vonatkozásban az egyénnek, a közgazdaságnak és a kulturális szabadsága különleges értelmet nyer. A svábság specialisan meg van áldva — vagy átkosva — függetlenségi hajlandóságokkal. Elképzelhető tehát, hogy a Bánát közösségeiben milyen elkezeresedést okoznak a gyakori, sokszor súlyos brutáltság fajúló, csandóri vizsárlések. A különböző gazdasági megszorítások pedig létalpijában támadták meg népüket. Az export-tilalmak és egyéb rendelkezések kilitálatlanul teszik a Bánáti különleges termelési rendjét és óriási anyagi veszteségeket okoztak az évek folyamán. De mindennek a sokkal súlyosabb a kulturális megkötöttség. Tulaján nélkül kijelenthetem, hogy a kormány rideg iskolapolitikája nekünk közveilen fizikai fájdalmat okoz. Aki ismeri a svábok kulturális kényességét, az megérti ezt a hihetetlen visszahatást. Nincs nép a világon, amely oly erősen, öntudatosan, göröcsösen ragaszkodik a nyelvéhez, szokásaihoz, konvencióhoz és régi progresszióhoz, mint éppen a svábok.

— A svábság minden megnyilatkozása a temesvári központba, a Deutsches Volkshausban fut össze. A Volkshaus a szerelmek nyilvántartására külön pénztárodát tart fenn. Nos, ha Ön részlélva akarja látni a sváb nép nagy, közös fájdalmait, töltse el egy délelőttöt ebben a pénztárodában. Egymásután jönnek az egyszerű türelmes paraszok, akik vérlázító, sptó egyéni bánatmaikból égig építik a svábság bajainak hatalmas felhőkarcolóját.

— Nem maradok itt... a puskatossal hátbaütött... — hallatszik gyakorta. És nem ritka dolog, hogy anya vagy apa zokogva adja elő egyéni, kicsiny kultúrserűmét:

— Ki kell vennem az iskolából... hát hogy rőjjon emberré a fiam?... —

— Ezek a kétségbeesett panaszok, ismétlem, a speciális néplélekből fakadnak. Idegenek talán meg sem érthetik, honnan e bánatoknak mélysége...

Zsidó lélek, sváb lélek

— És innen, hogy a svátság közötti tragikus méreteket öltött a kivándorlás járványa. A románai összkivándorlók harminc százalékát a Bán-ság szolgálta: ez az arányezám talán többet mond mindennél. Idős, jómódu gazdálkodók pénzre teszik házukat és földjeiket, feleségüket gyermekeikkel fölvezedőlködnek és itthagynak a nyugodt, biztos egzisztenciát, békés otthont, elindulnak a bizonytalanságba. Nem mehet Ön a világon sehova, ahol ne találva svábokat. Nincs sehol se telepünk, hazánk, évszázadok óta állandó vándorlással telik életünk. Ugy vagyunk talán, mint a zsidók... Igen, mint a zsidók, ahikkel egyébként sok lelki és tragikai közösségünk van. Ha az összehasonlító pszichológiától kétségtelen ítéletet lehetne farni, akkor a svábság és a zsidóság rokonnépek bizonyulna...

— Végül néhány gyakorlati kérdés. — Vajjon mi a svábság hivatalos álláspontja a kisebbségek együttműködésének kérdésében?

— Rokonszenvvel figyeltünk minden kisebbségi törekvést, de együttműködésről szó sem lehet. Csak talán és naiv gondolat...

— Miképpen ítélik meg a zsidókérdést?

— Ebben a kérdésben csak egyéni állásfoglalást szögezhetek le. Véleményem szerint a zsidóság külön és feltétlenül n'pkisebbség, külön célokkal és lehetőségekkel.

— Miként vélekedik a svábság a magyar kisebbség küzdelmeiről?

— A magyar szervezethezég tökéletlennek tartjuk és azt hiszük, hogy ha politikájuk a progresszió jegybe fordulna, több eredményt érnének el. Egyébként természetesen az, hogy mi politikailag iskolásottabb vagyunk, mert alapjában ezazadok óta védelmezzük erőszakhatások ellen nyelvünket és önálló népi létünket. (m. l.)

— A nagyváradi Ceiré Mizrach chanuka-estélye. A komoly ambícióval dolgozó nagyváradi Ceiré Mizrach szervezet vasárnap este rendkívül jól sikerült chanuka-estélyt rendezett a Keresztelmi Csarnok díszes termeiben. A hatalmas termetet zmfoltság megtöltötte a közönség, amely mindvégig hálás lelkesedéssel honorálta a névs műsor nyújtotta művészi élvezetet. Az estélyen dr. Marton Ernő tartott bevezető előadást a chanuka ünnep jelentőségéről. Eután Heyersmann „Ahasvér” című egyfelvonásos drámáját adták elő, a műkedvelői nivót tulajdonos művészi kézzel. Guttmann Illés és Schwartz D. rutinos énekesnői után Markovics Hermann stánókat adott elő, majd Guttmann J. és Schwartz Zoltán egy jelenetet interpretáltak. Békffy, Kramer és Grünberger Mendelssohn triója finom művészi teljesítmény volt. Sára Vilmos opera-áriái kiforrott ének tehetségről tettek tanúságot. Katz A. ezavalata és Guttmann Illés zsidó dalai után a műsor egy humoros jelenettel ért véget. A kitűzőn sikerült estély művészi rendezésének munkáját Lesonezy Gábor végezte, míg a konferanszié tisztjét Fischer Emil töltötte be kellemesen.



Szombaton (27-én) este fél 9 órakor műsoros árvaestély a Redutban

Holnap dönt a nagykövetek tanácsa a kölni zóna kiürítéséről

(Páris, december 24. Az Új Kelet tudóstól.) A nagyköveti konferencia pénteken foglalkozik a rajnai megszállás január tizediki határidejének meghosszabbításával. A konferencián meg fogják állapítani, hogy a német kormány nem tartotta be a békeszerződésnek a lefegyverzéssel szembeni részét és ennek bizonyítékaként felhozzák, hogy a szövetségi katonai ellenőrzőbizottság új gépfegyverraktárakat talált Németországban.

Amennyiben a fegyverek főkutatásával megállapítást nyerne az, hogy Németország a békeszerződésben kötelezett lefegyverzést nem hajtott végre, a nagyköveti konferenciája javaslata kerül majd előtérbe.

Es a javaslat előreláthatólag a kölni zóna

további megszállását fogja ajánlani és ebben az esetben Németországban nemcsak kormányválság, hanem államkriszís állhat elő. A német kormány ugyanis a Dawes-javaslat jegyében alakulna meg, de ha a szövetségesek a megszállást továbbra is fentartanák, nem akadna német párt, amely a felelősséget vállalná. A szociáldemokraták és a demokrata középpártok sem hajlandók olyan kormányban részt venni, amely a német birodalom legfontosabb és gazdaságilag legégetőbb problémáját, a kiürítést nem viszi keresztül. Ez újabb súlyos bonyodalmakra, a pártokban való eltávolításokra adna okot, úgy hogy a dolgok békés lefolyása főleg a szövetségesek érdeke.

A zsidó sport fejlődése Csehszlovákiában

Több mint 50 aktív zsidó sportegyesület működik Csehszlovákiában. A sport a Palesztina-építés szolgálatában

(Brünn, december 24. Az Új Kelet tudóstól.) A háborút követő években a zsidó sport óriási fejlődésnek indult. A testi regenerálódás szükségessége a zsidó nép újbredésében szinte természetesen vonta maga után a zsidó zsidó sportegyesületek alakítását és az országok sportkrónikái egyhamar Makkabea, Hagiboor és a többi zsidó sportegyesületek nevével bővültek ki. Ha kválitás tekintetben ma Bécs is áll az első helyen és a világ legfejlettebb zsidó sportegyesülete a bécsi Hakoah, a tömeg sport szempontjából Csehszlovákia jogosan vándorútja magának az első helyet. Az új közérzet területén ötvennél nagyobb az aktív működést kifejtő zsidó sportegyesületek száma, amelyek nemcsak a sport minden ágában fejtenek ki értékes tevékenységet, hanem szervezett voltuknál fogva a csehszlovákiai zsidó nemzeti mozgalom bizását képezik.

Az összes Csehország, Morvaország és Szlovákia területén működő zsidó sportegyesületeket a Prágában székelő központ egyesítette és irányítja. A leghatalmasabb szervezet ezek helye azonban Brünnben, a „Landesverband der Makkabi Vereine für Turnen und Sport“ központjában van.

Az Új Kelet csehszlovákiai munkatársa megintertvonta a Makkabi Landesverband elnökét, dr. Ernest Allerhand-ot, aki a szervezet céljáról a következőképpen nyilatkozott:

— Az ország zsidó sportegyesületeit egy közös zsidó munkaprogram kidolgozása és keresztülvitele hozta egy táborba. Nagy vonásokban válaszolva a követelőző volna a program: Mindenekelőtt is a zsidó nemzeti mozgalom támogatása és népszerűvé tétele a köztársaság zsidó ágának minél szélesebb rétegeiben.

Ezt a célt hivatottak szolgálni a sportegyesületek kulturális tevékenységével. Mindgyik zsidó sportegyesület köteles egy törzsszakszaksztafelyt felállítani, amely az illető helység zsidó ifjúságának harmonikus testi neveléséről van hivatva gondoskodni tornatermek felállításának és kurzusok rendezésével. Minden zsidó sportegyesület köteles futbalmérkőzések és nyilvános rendezvények bevételének egy bizonyos százalékát a

Kerecs Hajeszód, másrészt a palesztinai testvéregyesületeknek torvaszerekkel való ellátásának céljaira fordítani.

Bár a mozgalmunk még csak mindössze néhány hónapos, — fejente be nyilatkozatát Allerhand dr. — máris jelentős sikerekre tekinthetünk vissza és akciónkat az egész ország zsidó társadalmának szimpátiája támogatja.

Bár tekintetbe veendő tény az, hogy a csehszlovákiai zsidó sportegyesületeket működésükben zsidó voltak nem gátolja meg, mégis szembe kell látni, hogy milyen erkölcsi magaslapon állnak a romániai sportegyesületekkel szemben, amelyek legtöbbször legfőbbje csak egy futballmérkőzéssel hallat magáról.

Karvzner Rezső

Feloszlatták az egyiptomi parlamentet

Kairó, december 24. Az egyiptomi király aláírta a parlament feloszlatását elrendelő okiratot. Az új választások februárban lesznek. Az új parlament március hatodikán ül össze.

Üldözik Trockij pártiveit

Reval, december 24. Moszkvai táviratok szerint a szovjet központi bizottsága elhatározta, hogy erőlesen fellép Trockij pártíveit ellen. A csekek mindazokat, akik a száműzött Trockij iránti rokonszenvényt nyilvánítják, száműzetéssel és kivégzéssel sújtja. Trockij különböző hívatásokban levő képeit elpusztították.

— Az első Palesztina cigaretták Németországban. Berlinből jelentik: A napokban hozták itt forgalomba a Lubliner Sámuel gyárában palesztinai dohányból készült cigarettákat. A cigaretták, amelynek aromája az egyiptominál is finomabb, nagy kelendőségnek örvend. Neve Mai Kah, ára darabonként tíz arany pfennig.

* Ifjusági, képes, mesés, továbbá minden nyelvű irodalmi és tudományos könyvek óriási választékban, előnyös árban Lszpaganál Kolozsvár. Jegyzék ingyen. Postaexpedició prompt.

Select-mozgó

Csütörtök és péntek, dec. 25. és 26.

ZIGOTTO házassága

Zigotto mint pékmester, Zigotto mint scherif Zigotto mint fűrészesyári tanonc

Három amerikai premier filmbohózat 6 felvonásban. Főszerepben csak **ZIGOTTO**

Szombat, december 27-én

Premier! Premier!

ÉVA

Eredeti film Lehár Ferenc operettje után. Főszerepben Hollay Kamilla.

Uránia-mozgó

Csütörtök, péntek, dec. 25. és 26.

Premier! Premier!

Magas diplomácia

Modern tragikomédia egy herceg életéből. Főszerepben Lóth Ila.

Szombat, december 27-én

Premier! Premier!

A Fenegyerek

Szenzációs dráma, 6 felvonás. Főszerepben az acélizom ember: Samson, Luciano Albertini.

Apollo-mozgó

Csütörtök és péntek, dec. 25. és 26.

Fatty milliomos

Szenzációs amerikai burleszk 6 felvonásban. Főszerepben **Fatty**

Szombat, december 27-én

Sátán bukása

Szenzációs rejtélyes szövevényű dráma, 6 felvonásban. Főszerepben **Hans Lackner**

Férfi raglán . . . lej 2650
Férfi öltöny . . . lej 2400
Férfi nadrág . . . lej 850

Radior No. 1182

Katz & Mendel

Cluj, Piața Unirii No 10.

Férfi raglán . . . lej 2650
Férfi öltöny . . . lej 2400
Férfi nadrág . . . lej 850



mozgó

dec. 25. és 26.

TO
sága

Zigotto mint
részesyári tanonc

6 felvonásban,
ZIGOTTO

ber 27-én

Premier!

A

operettje után. Fő-
Kamilla.

mozgó

dec. 25. és 26.

Premier!

lomácia

reg életéből. Főszere-
la.

ber 27-én

Premier!

yerek

b.n. Főszerepben az
Luciano Albertini.

mozgó

dec. 25. és 26.

liomos

6 felvonásban. Fő-
atty

ber 27-én

ukása

nyű dráma, 6 felvo-
ns Lackner

HIREK

Uj Kelet az egyetemes országi és bányászati bizottság napilapja
szerkesztők: Szakalay János és dr. Marton Ernő.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Uj Kelet cikkeinek atányomását csak a forrás meg-
jelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei,
félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

Csütörtök

3685 Kiszlev 18.
1924 december 25.

Chanuka negyedik napja

Este az ötödik channukkamécset meggyújtás.

Mik. És kell erről is.
Ezernyolcszáz esztendő. Kimondani is sok,
elgondolni is végtelen hosszú. És mégis kár
volna megfeledkezni róla. Ma Chanukka, né-
gyedik napján. A győzelmi ünnep kellős közepén.
Évforduló ez is. Nagy, szomorú megveretés év-
fordulója. Csodálatos, szomorú és biztató, mint
a mi egész történelmünk. Ezernyolcszáz esztendő,
ezernyolcszáz hideg, fojtogató jégréteg egy nép
telke körül, de a szomorú, fojtogató jégrétegek
keresztül, ezernyolcszáz évnél távolabból ez az
izzó, piros, véres csudacsillag tüzi sugarait és
az ezernyolcszáz jégréteg olvad és a sugarak
telket érintenek. Kár lett volna megfeledkezni
róla. Ezernyolcszáz esztendővel viharzott
le az utolsó, a legnagyobb, a legvéresebb és a
legdicsőségesebb zsidó szabadságharc. Mert a
zsidó állam, nem Jeruzsálem elpusztulásával
ért véget. Jeruzsálem már régen lakatlan rom-
halmaz volt, amikor a zsidó nemzetben még
mindig elfojthatatlan szívóssággal forrtak az élet
erői. És merre a forrongó életerőre, a római
világbirodalom teljes súlyával nehézkedett rá,
az történet, ami mindannyiszor történik, amikor
lefojtott edényben a megpattanásig forr a víz.
A lefojtott energiák szétvetik az edény falait és
faj az edénynek és faj annak is, akit a robbanás
homlokán talál.

Bar-Kochba szabadságharcának hívták azt a
rettenetes robbanást, amely ezernyolcszáz eszten-
dővel ezelőtt alapjaiban rázta meg a római
világbirodalmat. És a világbíró Rómában három
éven keresztül olyan félelmetes volt a Bar-Kochba
név, mint annakidején egy másik nagy sém-
tának, egy másik nagy hébernek a neve: a
Hannibálé. És ha gyerekek rosszal-odtak Róma
utcaján és ha csecsemő anyáira sirt, akkor a
zsidó szabadsághős nevével fenyegették őket.
Mert egyik római hadvezér a másik után bukott
el a zsidó seregek kardcsapásai alatt és a győ-
zelmes zsidó fegyverek előtt ott száguldott, ott
lobogott mint az égő fánya, egy név: Bar-
Kochba, Bar-Kochba. És az a világbirodalom,
amely az egész világot véres kardja alá hajtotta,
nem birt a fegyverek erejével diadalt venni a
tenyérynél kis Judeán. Az egész birodalomból
kivontak minden nélkülözhető katonát, körül-
vették a kicsiny országot és kiéheztették. Így
bukott el az utolsó, a legnagyobb, a legdicső-
ségesebb zsidó szabadságharc ezernyolcszáz esz-
tendővel ezelőtt.

Érdemes volt-e megemlékezni róla? Hiszen olyan
régén történt. Ezernyolcszáz esztendő. Ez rnyolcszáz
hideg fojtogató jégréteg egy nép előhalott telke kö-
rül. És hogy szép volt? Hogy fénye a égrétegeken
keresztül is lélekbe melegít? Annál rosszabb.
Bizonyára más emberek voltak azok erősek, na-
gyok, hősök és szentek és az ő nagyságuk föl-
idézett árnya mellett, csak annál törpebbeknek
érezzük magunkat, mi törpe utadok. És mégse!
Nem, — azok az emberek sem voltak nagyobbak,
mint mi és éppen mi. Mert annak a regény-
nek csinálói, befejezői vagyunk mi utadok, éppen
a mai napjainkban, amelyet ők kezdetek meg
olyan dicsőségesean ezernyolcszáz évvel ezelőtt.
És nem igaz, hogy akkor más volt az ember.
Voltak akkor is tagadok és voltak akkor is arulok.
Az ész nevében, a hit nevében, a jó polgári
nyugalom nevében. Amikor a nagy Akiba a zsidó
seregek élére állította Bar-Kochbát, a Csillagfiát,
a Messiáskirályt, akkor a hit nevében mondták
neki a csunya szó: Óh Akiba, előbb fogd a nőni
a te állkapcsodból, semmint megérkezik a fölkenet
király. Hitetlenség a hit nevében. Mintha csak

mai hangokat hallandánk. És ha más nem: a
hangok azonossága a bizonyíték nekünk, hogy
annak a nagy regénynek vagyunk folytatói és
isten segítségével befejezői, amelyet ők kezdetek
meg ezernyolcszáz esztendője. Illet megemlékezni
róla, a győzelmek emlékünnepe, a nagy véres
regény megkezdésének évezredes évfordulóján. ne-
künk, akik befejezői vagyunk a grandiózus műnek.
(g. j.)

Lapunk legközelebbi száma a közbe-
eső hivatalos munkaszünet miatt vasárnap
reggel jelenik meg. Lapunk mai számához
adjuk gazdag tartalmu chanuka-mellékletünket.

Aki minden vagyonát zsidó ujjáépítési
célokra hagyatkozta. Egy Bagdadból érkezett
sürgönyös és szerint Bavyrahban meghalt
Gourgay Schem-To, a keleti-zsidóság egyik kivá-
lósága, a ki az utóbbi években nagy érdek ödést
tanúsított Erec Jiszrael ujjáépítés iránt. Néhány
hónap e ött biza mas barátai sörben kijelentette,
hogy minden vagyonát a zsidó ujjáépítés cél-
jaira fogja hag atározni. Elhatározása után
ilyen szellemben végrendeletkezett és az iraki
közbiztonságiak előtt legitimáltatta végös akaratát.
A hagyaték fölött most egy Ben-ion, Davir,
Jelju és Usiel rabbiból álló bizottság rendel-
kezik. A hagyatékot alapként kezelik, jövedelme
pedig zsidó iskolák, kórházak és a héber egye-
tem céljait fogják szolgálni.

Azért is Liliom

Mikor már egy barátom sincsen,
Liliomot azért is hívom,
Hogy sugarával melegítsen!

Ki náma-k virágszál a bálon,
Nem az elcsúszó farró láza
S teteszi, nem teteszi, mégis várom.

Szegények ezénáján, az álmon
Molygó békével pibentem,
Moesi telek, fegyverhez kell állnom!

Mert virág ez az nő a réten
S minden esz könnyedén szakíthat,
De Liliom nagyon kell nekem...

O, reszkető, ideges vénék!
Milyen minden májusilat,
És vége lesz minden mesének!

Mert eddig könnyes költő voltam?
Micsira pieta! ki röhög itt még?
Örüljete, hogy én daloltam!

Hajnal László

Politikai gyilkosság Berlinben. Berlin-
ből jelentik: A rendes ügyügyi osztálya poli-
tikai gyilkosság nyomára jött. A Luftwehr kanál-
ban a napokban egy huszonöt év körüli férfi bullá-
ját találták, akinek személynazonosságát ezidig nem
lehetett megállapítani. A halott balkezén piros
fonal volt, olyan, amilyent baloldali politikusok
viselnek. A halott testén több súlyos sérülés nyo-
mát lehetett tapasztalni. A rendőrség ebből arra
következik, hogy a halottat előbb leütöttek és
azután lövtek a vízbe.

El eszett és újból megverült ötmillió
lejes küldemény. Nagyváradról jelentik: A nagy-
várad pénzügyigazgatóság tegnap délután egy
ötmillió lejt tartozású ládát adott fel az állomás
épületében a költő postára. A felvevő kisasszony
eltelejtett kísérőlevelet csatolni a küldeményhez és
egy sz ötmilliót tartalmazó láda velelental a gyore-
áruraktárba került. A délutáni revízió nyomán
sehol sem találják meg az ötmillió ládát és a
postaiszolgálat feljelentése folytán a rendőrség a
szolgálatával karöltve nagy apparátussal fogott
horzá a nyomozásba. A postásbiztonsági kihallga-
tása során kijelentette, hogy emlékszik ugyan a
feladott ládára, de nem tudja mi történt a küldé-
ménnyel. A rendőrség körtáviratot intézett az ösz-
szes környeki állomásokhoz hogy butassák át a
nagyvárad felől jövő vonatokat, hátha véletlenül a
teherkocsik egyikébe került az ötmillió láda. A
távirat alapján kiküldték az éppen Kolozsváron
vesztelező expressz vonatot is, amelynek mozgó posta-
kocsijában megtalálták a pénzügyigazgatóság öt-
millió lejes veszteladóját.

Bukarestben jól és olcsón étkezni csak az
ort. 733 étteremben (Hotel Princiari) lehet. Első-
rendű konyha. Nagy éttermek. Gyors kiszolgálás.
Figyeljen jól a címre: Restaurant Princiari, Strada
Brezovianu No. 1.

Remek zsebnaptárak, agendák, tárcsák.
naptárak Lepagenál, Kolozsvár. Zsebnaptár vasár-
napon 20-24 lej, bőrkötésben 45-65 lej.

Sómérkiállítás. Tabintettel arra a lázas
érdeklődésre, amely a cluj-i Tarbut zsidó cserkészek
kiállítását a nagy közönség részéről kíséri — értesít-
léstünk szerint — a csapatok parancsnoksága el-
határozta, hogy a karácsonyi ünnepek alatt a ki-
állításat délelőt is nyitva tartja, hogy minél többen
szemléltessék meg a derék zsidó ifjak munkáit.
Igy tehát a kiállítás 25, 26. és 28-án, vasárnap
d. e. 9-11 ig és d. u. 3-7 ig áll az érdeklődők
rendelkezésére az Eötvös-u. 8. szám alatti zsidó
liceum helyiségeiben.

Héber napilap Varsóban. Varsóból je-
lentik: A Tarbut szervezet kezdeményezésére a
jövő év elejétől dr. Jakob Kahan és dr. Osiás
Thon közreműködésével héber napilap jelenik meg
Hajom (A Nap) címen. A lap főszerkesztője J.
Hoffmann jónévi héber publicista lesz.

A Haggibbor játékosainak figyelmébe.
A Haggibbor I, II. és III. csapat intézői fel-
hívják a játékosokat, hogy folyó hó 25-én, csütörtök
délután 3 órakor a Park-kávéházban feltétlenül
jelenjenek meg.

Súlyos vasuti szerencsétlenség. Brassó-
ból jelentik: A brassóbertaláni vasuti állomás
közelségében az egyik vegyesvonat összeütközött
egy mozdonnal. Az összeütközés következtében
hat utas és több könnyebb sebesülés történt.
Két vasuti kocsi annyira megrongálódott, hogy
ki kellett vonni a forgalomból.

Házasság. Epstein Margit urleány M. ros-
vásárhelyi és Friedmann Miksa (Fratii Friedmann-
cég baltája Szatmár) f. hó 28-án tartják esküvő-
jüket Nagyváradon a Gröss vendéglőben (Z. l. d. u.
10. sz.), melyre ismerősöiket és jóbarátjaikat ezuton
hívják meg. Minden külön értesítés helyett.

Beer Manyika és Fischer Jakob Gúrától f.
hó 28-án tartják esküvőjüket Satu Mare. Sürgö-
nyim: Beer Samuel Satu-Mare, Romana 38.
(Mindenkülön értesítés helyett)

Lusztig Böke és Deutsch Mór ezuton hívják
meg barátaiat és rokonaiat f. hó 28-án (vasár-
nap) délután 3 órakor, Cluj Kribsai-ortca (Str. Ma-
raesti 50) sz. alatt tartandó eskü üjükre.

Orvosok Purgot ajánlanak eredeti do-
bozban. (3)

Ügyvédi hír. Dr. Francovici Jenő ügyvéd
Bucurestben irodáját Strada Fr. n. klin. 5. sz. alól
Strada Bradului 8. szám alá helyezte át. Telefon:
37-58

Bukarestben jól és olcsón étkezni csak az
ort. 733 étteremben (Hotel Princiari) lehet. Első-
rendű konyha. Nagy éttermek. Gyors kiszolgálás.
Figyeljen jól a címre: Restaurant Princiari, Strada
Brezovianu No. 1.

Gumibélyegzőket (héber nyelvűeket is) ol-
csón szerezhet be Imperialnál, Cluj. Minorita-ntes.

Nagykarácsonyi vásár
melyen leszállított árakkal
BLATT
Piața Unirei 13.
1 pár kötött női harisnya 25
1 pár filóharisnya 53
6 pár női harisnya minden színben .. 145
6 pár férfi zokni minden színben .. 145
6 pár kötött férfi zokni divatszínekben 198
1 pár női muszlin harisnya 69
1 pár női cérna harisnya 98
1 pár cérna falyol harisnya 90
1 pár selyem harisnya, színekben .. 172
1 drb gyapju sall 115
1 drb himalája sall 140
1 drb női divatsapka 120
1 pár teli keztyű, női és férfi 55
Gyermekek reformnadrág 65
Női reformnadrág 96
1 drb női kötött kabát 440
1 drb divatmellény 550
1 drb divatmellény selyemmel 665
1 drb női gyapju ruha divatszínekben .. 595
A karácsonyi vásár alkalmából az
összes raktáron levő áruk mélyen le-
szállított árakban lesznek kiárusítva
Blatt harisnyái a legjobbak

KÖZGAZDASÁG

Románia erdőkitermelési lehetőségei

Mennyivel gyarapítható évenként a nemzeti vagyon. Meg kell szüntetni az erdőkitermelési nehézségeket

(Cluj-Kolozsvár, december 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyrezi Faegyesület felmérése következtében egyre tömegesebben lépnek be a fatermelők és fakereskedők a nagyiparosok szövetsége által megalakított faipari osztályba. Ezen osztály munkaprogramjának előkészítésével foglalkozó bizottság most dolgozik ki Románia fatermelési statisztikáját, amelynek alapján már a közeljövőben memorandumot terjesztenek a kormány elé, amely memorandumban részletesen ismertetni fogják az erdélyi és bánáti erdőkitermelési lehetőségeket. A memorandum ki fog terjeszteni az erdélyi és bánáti erdőterületek faanyagok szerinti osztályozására és rá fog mutatni arra, hogy a meglévő területek rendszeres kitermelése mellett milyen kétszázszázalékosan lehet előállítani és ezek az évenként kitermelhető anyagok mennyivel gyarapíthatják a nemzeti vagyont.

A bizottság statisztikája szerint Erdélynek és Bánátnak erdőterületei körülbelül 4 millió kétszázszázalékos hektárt tesznek ki. (Egy hektár körül egy és háromnegyed hold.) Az erdőterületek eloszlása így alakul: egymillió hektár fenyőerdő, kilencszázszázalékos hektár tölgyerdő és kétszázszázalékos hektár bükk- és egyéb tűzfára alkalmas erdő. Ha a fenyőerdők döntési időszakát nyolcvan, a tölgyét hatvan és a bükkerdőkét negyven évre vesszük, az évenként kitermelhető fenyőerdők területe több mint tizenkétszáz hektár, a bükkerdőké pedig közel hatvan ezer hektár. Ezen adatok alapján ha figyelembe is vesszük, hogy vasúti hálózatunk vagy egyéb geográfiai nehézségek folytán ezen területeknek husz százaléka nem kitermelhető, a kitermelhető kétszáz hektár az értéke így is meghaladja az évenkénti húszmilliárd lejt.

Ezekkel az adatokkal szemben a mai termelési viszonyok között az egész ország területéről exportált faanyagok értéke az idén alig két és fél hárommilliárd között fog mozogni, tekintettel arra, hogy a vámfelügyeletesség kimutá-

tása szerint 1923. évben az exportált faanyagok értéke összesen kétszázszázalékos húszmillió lejt tettek ki. Már pedig kétszázszázalékos megállapítható, hogy az idei faexport a tavalyi exporttal szemben csökkentést mutat. Ha az exportált faanyagot átlagban a tényleges termelésnek ötven százalékaiban állapítjuk meg és huszonöt százalékosat a helyi szükségletre vesszük, huszonöt százalékosat pedig raktárszűrésnek, még az esetben is az egész ország évi termelése csak öt-hatmilliárd lejt tehető, holott csak Erdély és Bánát erdősegeit mintegy húszmilliárd értékű anyagot kellene évenként kitermelni. Ezek az adatok pontosan megfelelnek azoknak az adatoknak, amelyeket a faérdekeltségek már a múltban a kormány érvelnek megdöntésére felhoztek és amelyekből kiténik, hogy a kitermelés csökként megvált az erdősegeknek a nehézségek, idő tendenciájára jelenlegi végzetési rezsim következtében alig egyötöd része termeltetett ki, vagyis csupán az erdélyi és bánáti erdőterületek évi hozadékából mintegy tizenöt-tizenhatmilliárd értékű fának a kitermelését akadályozta meg a kormány és ezzel az ország a nemzeti vagyont csökkentette.

¶ A CFR. bezűntette a talpaárak ki-fizetését. A CFR. vezérigazgatóság táviratot intézett az összes kerületi igazgatóságokhoz, hogy a már szabályosan átvett talpaárak árát ne fizessék ki addig, amíg egy központi bizottság felül nem vizsgálja az átvételeket. Ez a rendelkezés természetesen újabb több hónapos késedelmet fog okozni és a termelők újból akciózhatnak addig, amíg megkapják pénzeiket.

¶ Felszabadítják az árnykivált Magyarországon. Budapestről jelentik: Bud János pénzügyminiszter a budget tárgyalása alkalmával mondott beszédében kijelentette, hogy 1925 január elsejével eltörlik az összes kiviteli tilalmakat és korlátozásokat. Bennünket az új rendelkezés kétszázszázalékos érint, mivel a kiviteli korlátozások legnagyobb része a nyersanyagokra szorítkozik. Van

azonban néhány ipari gyártnány és félkészárú, melyeket a korlátozások feloldása folytán jövőben legkönnyebben Magyarországból szerezhetünk be.

¶ Büntügyi zárlat két nagyváradai cég ellen. Nagyváradról jelentik: A kolozsvári Renner-börgyár feljelentést tett hitelezési csalás címen az Emerun, azonkívül a Fehér, Nagy és Kővári gumiarú cégek ellen. A vizsgálóbíró a hét cég ellen büntügyi zárlatot rendelt el, amelyet tegnap végre is hajtottak.

¶ Karácsonykor szűnetel a teherforgalom. A CFR. vezérigazgatóság közzétette az összes üzletvezetőségekhez, amelyben utasítja őket, hogy a teherforgalmat a személyvonatokhoz csatolt postakocsikban továbbított áruk kivételével a karácsonyi ünnep három napjára szűneteltessék. A korlátozott teherforgalom mellett az üzletvezetőségek lényegesen felemelték a személyes gyorsvonatok fősorszámát, hogy az ünnepekre hazatérő tisztviselők és diákok valamennyien helyhez jussanak.

A mai valutapiac

A mai napon a karácsonyi ünnepek miatt szűntelt a devizaforgalom.

Valutapiac december 24-én:

A bukaresti és párisi tőzsdéken ma nem volt hivatalos forgalom.

Árlisték. Nyitda-Korlat: Berlin 1927/8—1927/8, Amsterdam 208.25—208.50, Newyork 315 5/8—315.25, London 2422.00—2428.25, Páris 2775.00—2775.00, Miláno 2308.75—2307.50, Prága 1562.50—1562.50, Budapest 70.25—70.25, Belgrád 780.00—775.00, Bukarest 265.00—265.00, Varsó 99.50—99.50, Bécs 72.50—72.50.

Mielőtt kávéházát renoválja,

kérjen árajánlatot és terveket

Kissling Rudolf és Fia

román csillár- és bronzárugyártól Timisoara

Utol- érhetően olcsó

árakért szeresheti be karácsonyi szükségleteit — női és férfi

szövetek,
selymek,
vászon
és mosóárukban

Heller,
Weisz & Molnár

divatruházában — Cluj-Kolozsvár,
Calea Regele Ferdinand No 6.

Nagy, olcsó
karácsonyi

maradékvásár

A legjobb minőségű

tejcsokoládé

minden üzletben kapható

Fajták: Chocolat au lait, Bosphora, Mocca, továbbá Bitter, Sec.
Csakis minőségkedvelőknek Modern csomagolás Csakis minőségkedvelőknek

KANDIA felírás garانتálja a minőséget

Szállít

legolcsóbb napi áron mindenféle műszaki cikkeket, erdőüzemi felszereléseket. Külföldi képviselői révén teljes üzemfelszereléseket.

Grossmann Jenő

műszaki üzlet Nagyvárad, Baross-utca No 10.

Kérjen árajánlatot. Telefon 6-86. Kérjen árajánlatot
Sürgőnycim: Grossmasin.

Legelőnyösebb u. m. Borsalino, Ita, Gyukits, Hückel kalapkülönlegességek, nyakkendők, keztyűk, zsebkendők, sálak, gallérok stb.

Gabriel PAPP Gábor

Cluj, Piata Unirii 8.

Pazar választék kész úri ingekben és fehérneműekben. Mérték szerint!

Felelősség mellett. Kedvezményes árak.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Az Agyagember lázadásának bemutatója

Tul minden személyi nexuson, tul a helyi bemutatók szokványos nivóján, esuttal olyan komoly művészi eseményről kell beszámolnunk, amely jelentőségében messzi túlszárnyalja a helyi kereteket s arra hivatott, hogy a román zenei géniuszának világhírnevét szerezzon. Nem túlság és nem szuperlatívuszokba vesző elragadtatás mondatja ezt velem; józan, komoly kritikai megállapítás ez, melynek erős szkepszist kellett legyőznie és azt a személyi elfogódottságot, mely a köröttünk élő emberekkel szemben mindig megvan bennünk.

Bretán Miklós új operáját, az „Agyagember lázadását” tegnap este mutatta be a Magyar Színház. Már az opera nyitánya annyi meglepetést hozott, hogy az opera további részleteinek szenzáció erejével ható szépségei szinte faszérlő erővel hatottak.

Semmi kísérlet, semmi tapogatózás, egy érzelmben, gondolatvilágában teljesen kimerített, kiforrott zenész sines fantáziája bontakozott ki az „Agyagember lázadás” tegnapi elődása alatt. Akik ismerik Bretán Miklós első operáját, az „Esti odillag”-ot, egyhangulag állapították meg, hogy Bretán Miklós írást fejlődött. Pény az, hogy az „Agyagember lázadás”-nak zenéje ugy formai, mint belső tartalmi felépi tereben eredeti, a szöveg misztikus és mély emberi tragikumokat éreztető cselekményéhez igazodó. Hajlékony, melódiabó, motivációiban széles, modern és egyben minden aszeszaziótól távolálló alkotás, melynek ha sikerül egy világvárosi színpadra eljuttatni — és hiszük, hogy sikerül — szerzőjének világraszóló nevet bizto síthat. Természetesen: Bretán sem ment minden reménytelenítől, ami annál is inkább érthető, mert hiszen énekes, akinek agyában ezer és ezer melódiá s eng. De egyénisége, erős zenei intellektusa az opera partitúrájában fölényesen győzedelmeskedik a hatásokon, melyek közül a legerősebbnek Saint Saens-t éreztük. A wagneri zenedráma külső eszközeitől távolálló, zenekari és polifónikus architektúrájában mégis modern opera az „Agyagember lázadás”, mely lírai részleteiben annyi érzést, annyi erupív fájdalmat szólaltat meg, hogy a lélek beleszög.

A libretto megválasztása is igen szerencsés. Kacsér Ilés „Gólam”-jének misztikus, fantasztikumában is megdöbbentő emberi tragédiát reveláló drámája sötét inspirációit szolgált Bretánnak, akinek fantáziájához igen közel vannak a keleti szinek és víziók. Új operáját éppen ez teszi annyira elragadóvá, hogy a zenei motívumok archaikus szépségeit biatos kézzel, fölényes ökonómiával építi be a hangszerelés szubtilis, méder s ötvezetése, mely tall erővel, szinek, érzések, drámai lézások ékes harmóniájával telítetten zeng a közönség felé.

A nagy sikerhez nagyban hozzájárult Takács Mihály, aki a c-muzserepet énekelte. Mindvégig tökéletes énektudással, melegen, színesen zengő hangon énekelte nehéz szerepét, melyet még játékaak finom stilizerttségével is emelt. Nagy, érdemes munkát végzett, amiért a legmegerősebb elismerés illeti meg. Réthely József a Magister szerepében igen jó volt. Bethlen Éva kis szerepében is a legjobbat nyujtste, hangjének fénye tavaly óta csak színesedett. Harcsy a famulus jelentéktelen szerepében jól megállotta helyét.

A közönség ugy a szereplőket, mint különösen a szerzőt hozsán, forrón ünnepelte. A közönség általában asszál az é zéssel tavozott, hogy Bretán Miklós olyan alkotással ajándékozta meg Kolozsvár közönségét, amely rem-

ovak az ő dicsőségét, hanem a szerző dicsőségén kívül a saját büszkeségét is emelte.

Az operabemutató után Molière „Tartuffe”-ját játszották. Az új szereplők közül különösen Cs. Tóth Ersei vált ki kedves, aranyos derűvel átitatott játékaival. A többi szereplők is mind jók voltak. (s. l.)

- A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰVÉSZETI MUNKÁI
- Csütörtök d. u. 8-kor: Iglói diákok [Mésékeit helyárrakkal, sorozat 181]
 - Csütörtök d. u. 5-kor: Mézeskalács (Operetteujdonság 9-edszer, leszállított helyárrakkal, sorozat 182)
 - Csütörtök este fél 9-kor: Három grácia [Operetteujdonság 14-edszer, bérletszűnetben, premierhelyárrakkal, sorozat 183]
 - Péntek du. fél 8-kor: Aladár nem számár (Gyermekelőadás, mérsékelt helyárrakkal, sorozat 184)
 - Péntek du. 5-kor: Árvácska (Operetteujdonság 8-adszor leszállított helyárrakkal, sorozat 185)
 - Péntek este fél 9-kor: Vörös malom (15-adszor, bérletszűnetben, premierhelyárrakkal, sorozat 186)
 - Szombat du. fél 4-kor: A házasságok az égben kötetnek [Ujdonság 3-adszor, mérsékelt helyárrakkal, Sorozat 187]
 - Szombat este 8-kor: A nótás kapitány (Operetteujdonság először, premierbérlet 28 szám, premierhelyárrakkal, sorozat 188)

SPORT

A román olimpiai bizottság ülése

A román sportkörök ugy látelik okultak az elmúlt olimpiád kudarcán és már most szervezkednek a jövő olimpiásra.

Az olimpiai bizottság tegnap bukarestben ülést tartott Károly trónörökös elnökelete alatt, melyen Pisgino, a nemzetközi olimpiai bizottság román tagja, Badulescu, az Educatia Fizicála vezérigazgatója és még többen vettek részt.

Az elmúlt olimpiáról történt beszámoló után elhatározták, hogy idejében megteszik az előkészületeket a jövő olimpiára. Az anyagiak előteremtéséhez már most megteszik az intézkedéseket és gondoskodnak róla, hogy 1928-ban elegendő pénz álljon rendelkezésre, hogy Románia méltóan legyen ott képviselve.

Nyolcszázharmincöt mérkőzés volt az elmúlt évben Temesvárt. Megirtuk volt, hogy a temesvári szövetség is vasárnap tartotta évi rendezőgyűlést. A közgyűlésen Suciu Adrian futballszakosztályi elnök beszámolójában érdekes adatokat sorolt fel. Esemint Temesváron, illetve ebben a kerületben az elmúlt évben 835 mérkőzés sajlott le, amelyen 18370 játékos vett részt.

Magyar csapatok külföldön. Az elsőosztályu magyarországi egyesületek nagyrésze a bajnoki aszon lalalával külföldi turára utasott. Eddig a következő csapatok turának: Az MTK Széje, Németország és esetleg Belgiumban járnak több mérkőzést. Az FTC Jugoszlávia kerestül Olaszországba utasik, míg a nálunk is járt Vasasok Németországban turának. A VAC Franciaországot választotta ki a tura színhelyétl és ugyancsak Franciaországban turának a nagyszerű NSC-isták. — A bécsi csapatok közül eddig a Rapid utasott külföldre, egyelőre csak Olaszországba. A Hakoah holnap indul csak Palesztinába, ahol második turáját boycoltja le a kiváló zsidó csapat.

Egyiptem válogatott csapata Budapestén. Amióta az egyiptomi válogatott csapata az olimpiáson legyőzte a magyar olimpiai csapatot, az egész sportvilág nagyobb érdeklődéssel tekint Egyiptom futballnívójára felé. Már az olimpiás után revánamériközésre hívta meg Magyarország az egyiptomiakat, de a találkozás akkor bizonyos okokból elmaradt. Most szerzett értesülésünk szerint a tavasszal mégis sor kerül a revánra. Az egyiptomi csapat ugyanis tavasszal európai turára jön és ekkor ellátogat Budapestre is. E őszleg Zágrábban játszanak és azután Bécsbe is ellátogatnak, hogy a tavaly szenvedett vereségért revánst vegyenek.

KARÁCSONYI NAGYVÁSÁR MEGKEZDÖDÖTT

SZABÓ JENŐ

női divatkülönlegességek árúházában Clnj, Cal. Reg. Ferd. 5. TELEFONSZÁM 4-79.

Az erdélyiek figgelmébe
 Bukuresti, (Belvedere) 15
 ort. koser, Abraham & Comp.
 (Grossmann)-féle vendéglőt a
 vele szemben levő Transval (Str. Brezoianu 2.) modernül berendezett helyiségeibe helyezte át. A t. közönség további pártfogását kéri **Abraham & Comp. H. Grossmann**, Strada Brezoianu No 2. (A gyógyszerár mellett).
 Modern és pontos kiszolgálás

1924 december 25
 rány és félkészár...
 ása folytán jörben...
 el szerezhetünk be...
 nagyváradi cég el...
 kolozsvári Reuner...
 zsei cealás címen az...
 Nagy és Kővárigumi...
 a két cég ellen...
 melyet tegnap végre...
 tel a teheáruforga...
 gs körrendeletet invé...
 zhez, amelyben utas...
 mat a személyvona...
 továbbitott árak bi...
 három napjára saü...
 rforgalom mellett az...
 erelték a személyre...
 hogy az ünnepekre...
 k valamennyien hely...
 taplas
 yi ünnepek miat
 es 24 és:
 deken ma nem volt
 erlin 1927/s.—1927/s.
 Newyork 318/s.
 3-25, Paris 2775-00—
 —9207-80, Prága
 —0-25—70 25, Belgrád
 5-00—265 00 Varac
 2-50.
 renoválja,
 terveket
 of és Fia
 áról Timisoara
 -
 tlen
 ó
 be karácsonyi
 női és férfi
 k,
 vászon
 ukban
 ,
 olnár
 j-Kolozsvár,
 and No 6.
 csó
 ásár
 elősség
 ett. Kedvez
 es á r a k.

APRÓHIRDETÉSEK

Magyarországi közlésnél egy szó B., vastag betűvel 6 lej. Leg-
nagyobb apróhirdetés 10 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény

Egy ügyes fiu tanuló-
nak fizetéssel felvételek
Dávid Hermann börtülte-
tében, Széchenyi-tér 19
szám. 8312

Elsőrendű munkaerő-
vel rendelkező fűszer, ve-
gyes kereskedő segéd ál-
lást nyerhet Esetleg tel-
jes ellátással. Cim: Sala-
mon Lázár, Ludosul de
Murás. 8281

HUNWALD

Cim, Str. Vlahuta (volt
Solyai-u.) 3. Telefon 147.



Üvegcsiszoló és tükör-
gyár. Táblatüveg raktár
és üvegezési vállalat.
Hibás tükrök újrafon-
sorozása 1700

Zsidó fiatalember
kesztyűt és lakást kaphat
Egyetem-u. 5., ajtó 3.

Berkovitsné

Orth. כשר vendég-
lője Oradea-Mare,
Str. Nicolai Jorga
(Zöldfa-utca) 19. El-
sőrendű konyha.
Méréselt árak!

Intelligens izr. fiatal
kereskedősegéd rőfős és
rövid árban teljesen jár-
tas, ajánkozik azonnalra
vidékre is. Cim a kiadóba

Kéthétig minden kötele-
zettség nélkül résztvehet
román tanfolyamokon a
Calea Victoriei 2 sz. alatt
(volt Kossuth L.-u.) 8341

Autóbusz husz szemé-
lyes, német gyártmányu,
gyorsjárta u. s.ig használt
carosseriával és gumikkal,
defect motora 1 elató. Ér-
tekezni Központi Szá-
l-tá-i válatnál, Dej 8248

Barzel

Fierarie
Vasüzlet
Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Telefon
1049

Keresünk januári be-
lépésre magyar-né net-
vagy magyar-omán levele-
ző fiatal embert. Megke-
reséseket fizetési ígérek
megjelölésével „Jövő” je-
llegére kiadó továbbít. 8344-I

Magyarországi nagy
tömörfa-butorgyár ve-
zetője állását változ-
tatná, egy Erdélyben le-
vő nagy gyárba beve-
zetné a tömörfa butort

évi termelés
800 - 1000

szobáig
ugyszintén a
teli hálók
tömeggyártását
is. Megkereséseket „Bu-
tor szakember” jellegre
a kiadóba kér

Rőfős szakmában jár-
tas segéd román, magyar
és német nyelvtudással
azonnali belépésre bármi-
lyen alkalmazást keres.
Leveleket „Szorgalom”
jellegén a kiadó továbbít.

Kérje mindent a világhírű

HORNIMAN angol teát

Vezérképviselő és főraktár
Otto & Alfred Herzog
Bukaresti, Calea Vacaresti 4.

Déri Lajos

szücsmester

Str. Memorandului (v. Unió-u.) 3. Telefon 12-12

Erdély legre-
gibb és leg-
szolidabb
szücsáruháza.

LEGUJABB MODELLEK

Megbízható,
lelkismeretes
kiszolgálás!

Veszünk
vadbőröket a legmagasabb áron!

BKM

Brünn

Königs-

felder Maschinenfabrik A. G.

képviselő és raktár

MECANO R.-T.

Bucuresti.

Kolozsvári fiók: Cal. Victoriei 45. Telefon int. 306

Fűrészgyári gépek, Gyorsgatterek,
Parkettgyári gépek, Furnirgép,
Asztalosipari gépek,
Tűzifaaprító gépek,
Tűzoltó fecskendők
Tűzoltó létrák

Kazánok legmodernebb kivitelben,
Benzin-, nyersolaj-, földgáz- és
szivógázmotorok,
Drótpályák,
Daruk és vasszerkezetek,
Hydraulikus prések,

„TITAN” speciális hajtósíjak nagy erők átvitelére a legalkalmasabbak
Prospektust és árajánlatot kívánatra küldünk. Kedvező fizetési feltételek.



Kérje csak az

A. G. B. szöveteket

Les Successeurs d'Albert Godde, Bedin & Co.

Paris, Lyon, Tarare Mulhouse gyártmányait.

Bukaresti fiók: 70. Str. Carol — 2. Str. Caldarari.
Eladás kizárólag engros

Megnyílt

Rador 2501

Böszörményi és Erdélyi

**hölgyfodrász és
manikür szalonja**

Főtér 22. sz., udvarban

Mindenemé hajmunka, speciális hajfestés.

Naponta
frissen
v gott **liba**

érkezik Lebovics Béla húscsarnokába, Cluj, Malom-
utca 8. — Frissen sült libaszir és zsirnak való
mindig kapható. 1 Rador 2422

★
**Kölni vizek minden illat-
ban, literes üveg 115.— lei**
verseny ár a Rózsa M.
ROYAL DROGERIÁBAN
Cluj, Piața Unirii No. 26
★
R. Mosse 32

Technica

villamosági és műszaki
vállalat

öntödéje

készít diszmutárgyakat és géprészeket gyorsan
a leghozzáértőbb árak mellett. Cluj, Strada Regina
Maria No 9. Rador 2502

LADAGYAR

Mindenemű ládát és fadobozokat össze-
szegezett és szétcséztett részeken meg-
rendelésre azonnal készít és bár-
kova szállít a legolcsóbb áron

Sajovics és Lebovics fakeskedés és ládagyar
Cluj, Strada Ce rnași (volt Kajántól-nt) 1 sz

R

Forró nyári
pusztult város
házak és úri
Kormos falak
kettétört má-
a tűzvésznek
A háttérben
romja. Olyan
jel. Tövében
járnak: az en-
tani, hogy u-
tágas tér. R-
por szürkesség
kapufélfáján
szenesedett a
alighanem m-
a kapuk előtt
lőtt külsejü
előtt négy-öt
közöttük és iz-
is az a fontos
ami a vita
akaratlantul is
igazi lényét.
nyire hallgat
aki éppen bes-
bügyannak b-
száján a friss
észtonós bátor
leány. Mert a

De igazi tanul-
végezni. A le-
csoportban, egy-
szerény, hogy
behúzza és ug-
olyan, mint egy
macska, aki m-
csiripelő veré-
lehet, mert bu-
bojtok (arba k-
egyre istenes i-
szomszédja kü-
fog

Már a szomszéd
Alacsony terme-
ember és olyan
harmadik, aki
denki letorkol,
szemből minde-
kodik. Olyan b-

De azért nem k-
gatott háziállat
egyiknek arczár
szavaiból mind-
dolog. Mert az
észtonós város,
De aki ellen sze-
gos debatta, az
meggyőződésü.
akik olyan meg-
kölcsi tételt, am-
anyádat”, hogy
ha tagadásba ve-
O a botránykő,

Egyébként az e-
ford, ami bizony
südök talisznak
lönbséggel, hogy
sebb, festőbb re-
most, amikor má-
A romok között
nek fel, kémlelő
vagy párosával,
lassan és közöny-
gött. A csoportba
sebbé válik és a
talan

Azt mondják,

Élég bajom van

Híres tudós.

N-

Csalók, csalók!

Hogy nem fél b-

Az örületjük mi

A-

Nem is olyan n

Az ám, egészen

Rókok a romok között

Egy jelenet a nagy regényből, amelyet 1800 évvel ezelőtt kezdettek meg

Irta: Giszkalay János

Forró nyári délután. Ott állunk egy rettenetesen elpusztult város közepén. Jobbról és balról rombadótt házak és úri paloták csonka falai merednek az ég felé. Kormos falak, lehullott, félig megszenesedett gerendák, kettétört márványoszlopok mindenütt. Látszik, hogy a tűzvésznek emberkezek is segítettek a pusztításban. A háttérben egy gránitömbökből emelt hatalmas fal romja. Olyan, mint egy égbemeredő, csonka felkiáltójel. Tövében és mindenütt beléndek és útilapú burjánzik: az ember hamarjában meg sem tudja állapítani, hogy utca volt-e itt valamikor, vagy valami tágas tér. Rettenetes pusztulás, edénycserepek és a por szürkésége mindenben. Egyik-másik leomlott ház kapufélfáján még ott lóg a félig kidőlt, félig üszökké szenesedett ajtó, vagy kapu. Ezekben a házakban alighanem még laknak emberek. Annai bizonyos, hogy a kapuk előtt rongyos asszonyok és dologtalan, lezüllyött külsejű férfiak ácsorognak. Az egyik leégett ház előtt négy-öt férfi áll csoportban, egy fiatal nő is van közöttük és izgatottan vitatnak valamit. De talán nem is az a fontos, amit mondanak, hanem az a kifejezés, ami a vita hevében mindegyiknek arczára kerül és akaratlanul is a figyelő szemé elé teregeti a beszélő igazi lényét. Ott van például az a fiatal nő. Többnyire hallgat és nagy fekete szemé mindig arra tapad, aki éppen beszél. De amikor szíve hoz jut, akkor úgy buggyannak belőle a szavak, mint a teli korsó szűk száján a friss víz. Nem nagy ész, de csupa üdítő, esztönös bátorság és szókimondás. Bizonyos, hogy még leány. Mert a közügyért lelkesedni csak leányok tudnak.

De igazi tanulmányokat csak a férfi arczokon lehet végezni. A legérdekesebb tanulmányfejt a vitatkozó csoportban, egy idegreményben szerény agastyán. Olyan szerény, hogy a hátát mindig megörbészteti, a nyakát behúzza és úgy néz alulról fölfelé. Ilyenkor mindig olyan, mint egy kopott bajszú, koszos macska, öreg macska, aki magosba görbülő háttal sandít a faágon csiripelő verébre. Egyébként nagyon istenes ember lehet, mert burnusza négy csücskeről hatalmas zsidóbojtók (arba kánfót lógnak a porba és a beszédét is egyre istenes idézetekkel spekulál. Valószínű, hogyha szomszédja kúrtójából füstölt húst fog lopni, arra is fog találni egy bibliai idézetet.

Már a szomszédja egészen másfajta embernek látszik. Alacsony termetű, himlőhelyes arcú, hegyesorrú férfi-ember és olyan dühös, mint egy görény. Ellenben egy harmadik, aki csak néha-néha szól közbe és akit mindenki letorkol, csupa jóindulat. Két nagy vízenyős szeméből mindenki felé jóakarát és méltánylás bámeszkodik. Olyan békés és jóakaró, mint egy koraszülött borjufej.

De azért nem kell azt hinn, hogy csupa ilyen válogatott háziállatból áll az egész csoport. Mert az egyiknek arcán például komoly elmerülés látszik és szavaiból mindig a kételkedés szól. Ez pedig nagyon dolog. Mert az ember a kételkedésnél kezdődik. Ő az esztönös váro, a titkokat sejtő, a hallgató nyugtalan. De aki ellen szemelláthatólag irányul az egész hangos debatta, az egy fiatalember és szemtelenül erős meggyőződésű. Azok közé a fiatalok közé tartozik, akik olyan meggyőződéssel tudják vallani a nagy erkölcsi tételt, amely így hangzik: „Tiszteld apadat és anyádat”, hogy még a saját apjukat is megfojtanák, ha tagadásba venné ennek a tételnek érvényességét. Ő a botránykő, az ostromolt várótorony, az Ifjú Hangos, a társaságban.

Egyébként az egész társaság keleti burnuszviseletet hord, ami bizony nem egyéb, mint az, amit a mai zsidók talisznak neveznek. Csak éppen azzal a különbséggel, hogy amíg ruhának viselték, addig sokkal szebb, testőbb redőkben omlott alá a vállukról, mint most, amikor már csak imalebernyegnek használják. A romok között olykor-olykor szálal férfialakok tűnnek fel, kémlelődeve szíjjelnéznek, aztán egyenként, vagy párosával, némelyik gyors mozdulattal, némelyik lassan és közönyt mutatva, eltűnnek a nagy fal mögött. A csoportban áll k hangja egyre szenvedélyesebbé válik és a szomszéd házakból egyre több dologtalan, kíváncsi tolu köréjük.

A Nyugtalan Sejtő

Azt mondják, eljön.

A Mérges Görény

Mit törődöm véle!

Elég bajom van én magamnak is.

A Borjufej

Híres tudós.

A Kopott Macska

No, képzem, miféle!

A Mérges Görény

Csalók, csalók! Minden szavuk hamis.

A Kopott Macska

Hogy nem fél bünt és Rómotól se retteg!

A Borjufej

Az örületjük mind jobban ragad.

A Kopott Macska

Nem is olyan nagyon eszevesztettek, Az ám, egészen jól számítanak.

A Mérges Görény

Termést és fegyvert gyűjtenek titokban És persze pénzt is, úton-útfelen.

A Borjufej

Meglásd, hogy baj lesz. Egyszer csak kirobban És Róma minket csap majd alfelen.

A Mérges Görény

Bánják is ők! A gázság meg nem dökben S az esztelenség nem tekint előre. A fő, hogy adjanak pénzt mentől többen, Ők annál jobban élnek meg belőle.

A fiatal nő

Fuj, piszkos száju! Szégyeljed magad! Büntetlenül, ilyet mégsem szabad Akibáról zsidónak mondani.

A Borjufej

siránkozva

És azt szabad tán? Békét rontani?

A Mérges Görény

S ha Rómát orron csapja a szímat, Tán én fizessek egy bolond miatt?

Az Ifjú Hangos

Csakhogy kinyögted! Őt gyalázva szátok, Csak önmagát és Júdeát gyalázza.

A Kopott Macska

Ne mondd! Ki hát az a ti Akibátok? Kalbá Szabúa megszökött juhásza.

A Mérges Görény

Mit, hogy juhász?! Egy asszonycsábító!

A fiatal nő

A legnagyobb, a legdicsőbb zsidó, Első vezérünk, Mózes óta, máig. A nagy Erős, a Messiáshívó, Ki népeért az Istennel vitázik.

A Mérges Görény

Ismerjük ezt a messiáshívást mi! Tíz éve azt se tudta még talán, Van-e zsidóisten egyáltalán S most, Istennel kívánna már vitázni.

A Kopott Macska

csupa kenetesség

Az ellen, aki mindörökké Egy főn, Ember hiába öklöz és vitáz, S ha Isten egyszer úgy akarja, megjön Akiba nélkül is a messiás!

A Mérges Görény

Talán proféta már e senkifattya, Hogy úgy hallgatnak rája Jisráelben?

A Borjufej

A népet Róma ellen bujtogatja.

A Kopott Macska

Dögöltt kutyát, az éhes tigris ellen!

A Borjufej

Tölem jöhet, engem be úgyse ránt, Én békén élek s hordom az adót.

A Nyugtalan Sejtő

elgondolkodva

Vagy megváltást, vagy bajt hoznak reánk. Szép álomlátók.

A Mérges Görény

Örült lázadók!

Az Ifjú Hangos

No, azt tudom, ti nem lázadok, férgek! Apátok még öklözödték hajdan, De már ti, rongyosok, ti jól megférték S nyakig laktok a római ganajban. De dicsértessenek az álmodók, Mert áhítják a jobbat és a szepet És dicsértessenek a lázadók, Mert ők hozzák a Messiást a népnek!

A Kopott Macska

lehetőleg még alázatosabban megörbészteti a hátát és fölfelé forgatott szemmel idézi az írást

„Nem karddal és nem dárda ellen ember, Hanemhogy az én szellememmel, Így szól az Úr, az ég és föld ura!—

A Nyugtalan Sejtő

Az ám! De az lett volna csak fura, Ha Makkábi is így tesz mindörökké, Ahelyt, hogy bottal ment a szír-görögre.

A fiatal nő

Ha Makkábi is így tett volna gyáván, Ott fajtalanokdnék a véres Jáván Még most is tán, a templom udvarán.

A Borjufej

No és mi haszna! Vagy jobb így talán? Nincs már göröggyalázat a templomban, De templom sincsen és csak pusztá rom van.

A Kopott Macska

Ha egyszer így van rólunk ez megírva, Amit az Isten egyszer jónak tartott, Az ellen már hiába markol kardot, Akár Makkábi és akár Akiba.

A Mérges Görény

Ez az igazság! Ugy van, szent igazság! A megváltás, az égi Isten dolga És Isten dolgát nem kell, hogy vitassák, Se hadvezér, se holmi szökött szolgál.

Az Ifjú Hangos

De hát mit kérnek tőletek? Egy morzsát! Csak pénzt fegyverre és miénk az ország.

A Borjufej

Hozzám ugyan pénzert ne jöjön senki!

A Mérges Görény

Hozzám jöhet, akár egy életig!

A Kopott Macska

nagyon kenetesen

Az Isten ellen bűnözök mindenki, Aki csak egy dénárt is ad nekik!

Az Ifjú Hangos

Hamar meglelted Istent, jó sebessen! De mint lopott kőcből a hitvány tacsok, Kötélt csavarsz nevéből, hogy lehessen Mivel szorosra kötni pénzeszacskód. Am hallod-é, ha bárki szóra szót varr, Csak sajnálkozva rántok rája vállat, De hallod-é, te jámbor istenőtvár, Téged utállak, hallod-é, utállak! nagy felindulással távozik. Balról két férfi jön sietve.

A fiatal nő

És én még azt is mondom mostan neked, Te tisztos agg, zsoltárral meglakott zseb, Kinek mindenre tellik egy idézet, S ki, ha tetűd csíp, Istent vakarod meg: Kötélt csavart az Istenből a nyelvéd És nyálazod, hogy szádb belé dagad, Hát csak csavarjad, míg a madzag felvet, Vastag legyen és kösd fel rá magad!

Elsiet az Ifjú Hangos után. A többiek megbotránkozva tekintenek utána.

A Borjufej

Hallottad ezt!?

A Mérges Görény

magából kikelve

Gyalázat! Forr a vérem!

A Borjufej

A szemtelen! Még jó, hogy megszökött.

A Kopott Macska

csupa kenetesség

Hova sülyedt a szűzies szemérem, Jisráél romlott lányai között!

A Borjufej

A lélekrontás egy gyümölsse, ime!

A Kopott Macska

Igen, igen, ez is Akiba mive.

A Nyugtalan Sejtő

Azért az mégsem tudható előre, Mert hátha mégis sikerül nekik.

A Mérges Görény

No és aztán?! Mi hasznom lesz belőle? A császárral megfértem eddig békén S ha már adózni úgyis kell a végén, Jobb, hogyha Róma, mintha ők szedik.

december 25
nigs-
T.
at. 306
ivitelben,
ldgáz- és
etek,
ek,
masabbak
teltelemek.
Rador
ket
& Co.
aldarari.
liba
kába, Cluj, Malom-
ir és zsinak való
Rador 2422
den illat-
115.- lei
Rózsa M.
RIÁBAN
ii No. 26
R. Mosse 32
mossági és műszaki
lat
tődéje
épréseket gyorsan
Cluj, Strada Regina
Rador 2502
YAR
obozokat össze-
szekben meg-
szit és bár-
sőbb áron
skodés és ládagár
Kajántól-nt) 1 sz

A Kopott Macska

Ez az! S akármint mond a másik tábor:
Nincs rossz sorunk, — csak rosszabb ne legyen!
Igaz, hogy rabló minden prokurátor,
De egy kis pénzért, minden jól megyen.

A Borjufej

Ni, ott is jönnek ketten már a romhoz.

A Mérges Görény

Az ám, az az ifjabb a főkolompos.

A Nyugtalan Sejtő

Kemény legény. Próbáljuk meg, hívassuk.

A Mérges Görény

No persze, hogy még aztán ömiattuk
En jöjnek bajba és egy század bamba,
Császári zsoldost küldjenek nyakamba!

A Borjufej

ijedten tiltakozik

Hogyisne! En nyugodtan éltem eddig
S engem ne szaglászhasson senki is.
Nem láttam semmit, nem hallottam semmit,
Megyek haza!

A Mérges Görény

En is.

Mindannyian össze-vissza

Mi is, mi is.

Sietve elszédnek, csak a Nyugtalan Sejtő tétovázik
kissé, a fejét csóválja, aztán lassan ő is elmegy.
A két férfi közben megérkezett. Amikor meglátták a
vitakozó csoportot, hirtelen megállottak és mozdulatlan
állásban beszélgetnek egymással. Hangjukat nem lehet
hallani, de rövid, határozott gesztusaik erre engednek
következten. Az idősebbik sovány, beesett arcú fe-
kete szakállú, de nem öreg ember és minden mozdu-
latában nagy idegesség vibrál. Két fekete, nagy sze-
mében beteges lidércszemű izzik. A másik abból a spé-
ciesből való, amely pusztá megjelenésével magához
tudja lánczolni az emberek szívét. Arczán, alakján és
egész lényén ragyogó fiatalság ömlik el, száján és sze-
mében állandóan ott ül az öntudatlan mosoly, a hang-
jából is valami muzsikáló ragyogás áramlik ki és az
egész testi megjelenése csengőn fiatal, aczélos és szug-
gesztív ragyogó. Amikor az utolsó vitakozó is el-
tűnik szemük elől, a beszédük hangosabbá válik.

A Lidércszemű

néhány pillanatig még vár, széjjelnéz, hogy nincs-e még
valaki idegen a közelben, aztán hangosan mondja
Estére megjön. — bár korábbra vártam.

A Ragyogó

Magában jön?

A Lidércszemű

Nem, ugy tudom, hogy hárman.

A Ragyogó

Jól van. Maradj itt és vigyázd a rendet.
Ha kell, jelents.

A Lidércszemű

rövid, katonás szavakkal felel

Vigyázzok és jelentek!

A Ragyogó

kezet a Lidércszemű vállára teszi, mintha még mon-
dani akarna valamit, aztán mégis szótlansul a homloká-
hoz emeli a kezét és eltűnik a nagy fal mögött.

A Lidércszemű

sietően megérinti a homlokát a kezefejevel, aztán neki-
maszkodik a falnak. Közben jobbról egy férfi jön,
szétnéz, őszmerősen int a Lidércszeműnek, aztán hívó-
gatóan szól kifelé.

A férfi

Gyerünk, gyerünk!

A másik férfi

kivárából

Jövök.

A Lidércszemű

pillanatig eddig vizsgálva röpködött a romok között és
most hirtelenül felkiált

Vigyázz!

Az első férfi

ijedten rándul össze

Mi ez?

A Lidércszemű

előre mutat

Amott, ni!

Az első férfi

Gyorsan odafordul, egy pillanatig megütődve néz abba
az irányba, amelybe a Lidércszemű mutat, aztán sür-
gető kézmozdulatokkal fordul hátrafelé

Tyűh, az Istenért, siess!

Kopók szaglászhatnak már nyomunkban, rajban.

A második férfi

Lihogva jön jobbról és erőlködve húz maga után egy
csökönys szamarat. A szamar két oldalára hatalmas
esszőnyalábok vannak kötve. Az első férfi gyorsan

odaugrik, ő is megragadja a kötőféket és egyesült erő-
vel berántják a szamarat a nagy fal mögé. A dühös
huzavona közben a szamar oldalára kötött egyik vessző-
nyalábból egy dárda hull ki a földre. Nehány pillanat
mulva két tompa dobbanás hallatszik és azután az első
férfi újra megjelenik a számmal, de a vesszőnyalábok
már nincsenek rajta. Nyugodtan végigvezeti a szama-
rat a romok között balfelé és ügyet sem vet a két
római légionáriusra, akik éppen most érkeztek meg

A Lidércszemű

Istennek hála. Még egy perc és baj van.
hirtelenül összekuporodik a fal tövében és maga elé mered

A két római légionárius

balról jön és utánanéznek a szamarat vezető férfinak.
Az egyikük öreg veterán, piszkos, torzonborz szakállú,
zömök ember. A másik, fiatal, hetyke legény, mosdott
arcú, tiszta ruhájú és biztos fellépésű ember. Fegyve-
rök sisak és rövid kard. A fiatalabbik mellét fényes
vért takarja. Az első pillanatban észre lehet venni,
hogy a fiatal nagyobb rangban van, mint az öreg, de
azért mégis, a fiatal katonák becsülettelésével beszél
az öreggel és jószívvel veszi a nevetlenségét.

A veterán

Nohát legényke, mostan mindent láttál.
Pusztult a földjük, pusztuló fajuk.
Zsidóország! Keserves koldúsvásár.
Romok.

A fiatal tiszt

gyerekes élénkséggel kiált fel és egy romhalomra mutat

Ni! Most szaladt be. Rókalyuk!

A veterán

odanéz, ahová a fiatal mutatott és nevet

Az ám! Bizony hogy róka, pajtikám.
Ilyet se látsz a Via Appián.

A fiatal tiszt

Piszok vidék ez. Romra rom mered.

A veterán

Ha majd lakóit is megösméred,
Akkor tudod csak meg, hogy mi a ronda!

A fiatal tiszt

Te, mondd, igaz talán a mendemonda,
Hogy a zsidók, az istenek helyett
Karóra tűztek egy szamarfejet
És azt imádták, mint az ég urát?

A veterán

Jupiter tudja! Annyi sok furát
Beszélnek róluk és csak annyi biztos,
Hogy mindje gögös, és hogy mindje piszkos.

A fiatal tiszt

Az eszük mindig lázadásra áll.

A veterán

No, az már szent. Az ember nem talál
Tíz oly zsidót akárhól is, hogy ötje
Világmegváltó ne legyen közöttük.
Most is országot jár egy ily zsidó,
Jól ismerem, veszélyes ember, bátor.
Az az Akiba. Titkos lázító
S olyan hatalmas, mint egy gladiátor.
Ezeknek aztán oly rajongó mindje,
Hogy már nem is a földön járnak szinte,
S könyökivel a föld fölött lebegnek.

A fiatal tiszt

Az örültek!

A veterán

De hal' az isteneknek,
A másik öt meg oly gazember végig,
Hogy érdemük szerint is, ugy lebet
Lebegni nem, de lógni kéne nekik,
Egy-két könnyökkel, így

A fiatal tiszt

Gondom lesz rájuk, eljön még a nap!

A veterán

Az istenek ettől megóvjanak!
A gazt ne bántsd! Ha ők nem lettek volna,
E rom felett nem gyul ki a parázs,
S a római sas orrába piszkolna,
Még most is, a zsidó aranydarázs.

A fiatal tiszt

Rómában azt beszélnek mindenütt,
Hogy egy szamarfej volt az istenük,
S a templomukban függönyök között,
Egy nagy aranyzamarfej rejtőzött.

A veterán

Lehet komám, de most már úgyis mindegy,
Akár aranyzamar, akár rubintheygy.
A templomukból semmi sem maradt
Csak pusztá hely és az a faldarab.

A nagy gránitfalra mutat és csak akkor veszi észre a
fal tövében mozdulatlanul ülő Lidércszeműt.

No né, hát ez mi az ördögöt csinál ott?

A fiatal tiszt

a kardjához kap

Utánunk leskel! Kém. Utunkba állott!

A veterán

Megragadja a fiatal tiszt karját

Csak lassan, lassan. Ne csinálj bolondot!
Kár megkongatni mindjárt a kolompot.
Szóljunk csak hozzá nyelvükön, nyugodtan.

A Lidércszemű felé kiált

Békesség földi! Mit cselekszel ottan?

A Lidércszemű

komoran nézi a két rómat és nem felel.

A fiatal tiszt

gögös, parancsoló hangon

Hallotad-e, vagy nem tudsz szólani?
Azt kérjük, hogy mit ülsz ott úgy, közepem!

A Lidércszemű

sötétén válaszol

Ne légyen gondod arra, római!
Imádkozom a romfalak tövében.

A fiatal tiszt

Hazudsz zsidó! Mert hogyha ez imás hely,
Hát hol van akkor az aranyzamarfej?

A veterán

nagyot nevet

Jó volna! Mi? Aranyzamarfejek!
Színét se látod már, zsidó aranyrak.
Titusz zsebén veszett, — itt legfeljebb
a Lidércszeműre mutat
Csak a csupasz szamarfejek maradtak.

A fiatal tiszt

No, nem csak az aranyt zsebelte itt be,
Titusz barátunk, s császáruunk, — az ám!
A szamarfejet is magával vitte,
De azt saját és felséges nyakán.

A veterán

harsogó kacagással

Ez aztán jó! Ez aztán úri jó!
Írd fel magadnak, hogy sohse feledd el.
De én úgy látom szép centúrió,
Hogy nem viselkedsz túlnagy tisztelettel,
A nagy Titusz nagy emléke iránt.

A fiatal centúrió

Helyesen látod, — és ne is kívánd!
Mert, hogyha ily szemét országhatárért,
Aldozni annyi hirnevet, halált, vért,
Amennyit e romhalmazért adott,
Nem grandiózus, díctelen szamarság,
Akkor pofám szamarganéjba mártásák
És úgy kérek szíves bocsánatot,
Két térden állva, meggörnyesztve hátam,
Minden girhes szamartól Júdeában!

A veterán

Rosszul beszélsz centúrió komám.
A nagy zsidó pofozkodás során
Itt voltam én is, — részem volt a hajszon,
Bár akkor még pöhö se volt a bajszom.
Hát'szen, nem is volt könnyű, de megérte.
Hogy egy kicsinyt birokra menjünk érte.
Sokszor meg is kergettek a zsidók,
Ránksaptak, mint egy örült sáskatábor.
Azt láttad volna, kis vezérfiók,
Hogyan futott Titusz, az imperátor!
Csak akkor hullt ki markukból a kard,
Midőn a láng már templomukba mart.
Meleg nap volt az! Hulltak égő csóvák,
Titusz dühöng és mindent tűzre hány.
— De aztán megtérült minden adósság!
Aj, mennyi zsákmány, asszony, szűzleány
Megérte!

A centúrió

Nektek. Nem sok. Egy csipetnyi.
De miért kell nekem mind ezért fizetni?
Azért mert egyszer, egy római császár,
Belébolondult egy zsidó rimába,
Tíz légio, most káromkodva strázsál
Egy ronda népet s romfalat hiába!

A veterán

Na, na! Hamar készült ítéleted.
Majd megtudod, — nem úgy van ám az, mégsem,
Csak tölts el itt, mint én, egy életet.

A centúrió

Mitől megóvjon Jupiter az égben.

Ugyan S
A szüzek
De Júdea
Megér R
Az arany
Egy-két
De a zsid
S adóba

Mint a k
Maguk k
Mely ráj

Bravó! J

De sejtem
Amit kez
A kardok
Töltik me
Akarva ig
Hogy ma
Ha kedv

Igy jó, k

Beléndeke
És az bes
Vagy tég

No no, cs
Nem ette
A pénzt k
De mégis,

Mi az, ho

El-elfelejt
Ameddig
Addig ny
S nincs m
De, hogy
Kovács zs
Azt nem c
Akkor figy
Akkor szis
Az alvó k

Mondom!
És örzi ezt
Hogy pléh
Csináljanak
Mi ez, ha

Gazság-e v

Ganój egy
Amerre kö
Hogy nem
Nagy Had
Felépül új
De Júdea a

Miket besz

Nevét se t
E fal helyé
Zeusznak é
Uj város ép
Latinnevü:
Az elpusztít

Ne adja a

Miért?

Nem
Mint én, a

Éh mit! H
Van cirkusz

A veterán

Ugyan Sárónban már élénk nem hintik
A szüzek csókját és más égi jót,
De Júdea, azért még most is, mindig,
Mégér Rómának néhány légiót.
Az aranyát is, már kiszívták mások,
Egy-két legátus, — s minden véle tűnt.
De a zsidók, crös fegyverkovácsok,
S adóba fegyvert szállítanak nekünk.

A centúrió

Mint a kutyák, kiket gazdájuk megvert,
Maguk hozzák az ostort, — azt a fegyvert,
Mely rájuk csap, ha fölvekkantának.

A veterán

Bravó! Jó mondás, szellemes szavak.

A centúrió

De sejtem én, hol a malacznak szánt zsák,
Amit kezük, fülünkre rárakott.
A kardok törnek, pléhbe vert falándsák
Töltik meg itt a fegyvertáratok.
Ákarva így csinálják mindenütt,
Hogy majd ne használhassuk ellenük
Ha kedvük újra lázadásra lobban.

A veterán

Igy jó, komám! Nem is lehetne jobban.

A centúrió

Beléndeket zabáltál, gomba rontott
És az beszél hasadból így bolondot,
Vagy téged is lepéztél egy zsidó?

A veterán

No no, csak lassan, kis centúrió!
Nem ettem gombát, pénzt se adtak nekem,
A pénzt kiszívták már belőlük régen.
De mégis, én azt mondom neked: Így jó!

A centúrió

Mi az, hogy így jó?!

A veterán

Az, ha fogva, kigyó,

El-elejejt két mérgefogát.
Ameddig kardok törnek, lándzsa görbül,
Addig nyugodtan falhatsz itt vödörből
S nincs mért vitatni rongy életjogát.
De, hogyha egyszer majd keményre mártják
Kovács zsidók, a kard vasát s a dárdát.
Azt nem csinálják már adóba, részül.
Akkor figyelj az erdők halk szelét,
Akkor sziszeg már, gyűrűzik feléd:
Az alvó kigyó újra marni készül.

A centúrió

Mondom! Tíz légió azért rohad
Es örzi ezt a dögletes vidéket,
Hogy pléhlándsákat és rossz kardokat
Csináljanak csalo, zsidó pribékek!
Mi ez, ha nem nagy grandiózus gazság?

A veterán

Gazság-e vagy se, — már ez az igazság.

A centúrió

Ganój egy ország! Nem birná egy szent se.
Amerre köpsz, zsidók. Még jó szerencse,
Hogy nemsokára más élet lesz itt.
Nagy Hadrián császár parancsszavára
Felépül újra Hierosolima vára, —
De Júdea abból már nem eszik.

A veterán

Miket beszélsz?

A centúrió

Volt, nincs! E bolhavásár

Nevét se téri meg tovább a császár.
E fal helyén, mely a zsidóknak szent rom,
Zeusznak épül nemsokára templom.
Új város épül, honni nyelvü, síma,
Latinnevü: Elia Capitolina,
Az elpusztított os Ciónhegyen.

A veterán

Ne adja azt Zeus, hogy így legyen!

A centúrió

Miért?

A veterán

Nem ösmered te és a császár,
Mint én, a fogcsikorgató zsidót!

A centúrió

a mellére csap

Eh mit! Ha tán a téboly újra rászáll,
Van cirksuz még és vannak még bitók!

A veterán

Centúrió uram, magad se érted,
Hogy mit beszélél, csak nyelved pörög
És csörgeted a kardot és a vértet,
A sebzett párducz nyílt sebe fölött.
Míg állt a város, voltak árulóik,
— Hiszen jól tudjuk, így buktak csak el. —
De bárki bántja romjukat: csalódik.
Fogukkal is megvédik, hogyha kell.

A Lidérczszeműre mutat.

Ott is van egy. Hogy hajlong, buzgalommal.
Meglátod, mit fog hozzá szólni.

Közelebb lép a Lidérczszeműhöz.

No, itt se áll sokáig már a romfal.
Hallod zsidó?

A Lidérczszemű

komoran

Hallottam római!

A veterán

beszéd közben közelebb kerül a nagy falhoz és meg-
pillantja a földön heverő lándzsát.

Né, Herkulesra, lándzsa!

nézi, forgatja a lándzsát

És jófajta!

A Lidérczszeműhöz

Tied zsidó?

A Lidérczszemű

egy pillanatra megdöbben, de mire a két római
észrevenné, már egészen közönyös

Nem.

A centúrió

szintén közelebb jön és kivesszi a lándzsát a veterán
kezeiből

Jelzés nincs rajta.

Nem a miénk.

A veterán

újra átveszi a lándzsát és hosszan vizsgálgatja, köz-
ben a fejét csóválja.

A centúrió

Hiába nézed, úgy lesz,
Hogy még a régi harcokból maradt,
Csaták helyén, a sok szemét alatt.

A veterán

lekicsinyítő hangletéssel

Az ám! De rosszul látsz. Egészen új ez!

A Lidérczszemű

egyszerre egészen beszédessé lesz

Kovácsok jártak erre, épp ma reggel.
Talán adóba mentek fegyverekkel,
S egy lándzsa, közben, itten elveszett.

A veterán

nagyot lóbál a fejével

Ühüm. Lehet. Az már nagyon lehet.

A falba dő a lándzsával, aztán nézi, hogy nem gör-
bült-e el a hegye.

Jó lándzsa. Hm. Eros. Abóba váltáság.

Schogyse tetszik nekem a dolog.

A Lidérczszeműhöz:

Te, mondd csak, földi — és nem gondolod,
Hogy ezt a lándzsát nem nekünk csinálták?

A Lidérczszemű

fagyos nyugalommal

Nektek készült.

A veterán

minden szót külön hangsúlyoz

Hiszem. Mindent okával!
Nekünk? Lehet. Hegyével, vagy fokával?

A lidérczszemű

hangjában dacz, gyűlölet és gúny van
Fegyverről, fegyvert kérdezz, aggult zsoldos!

A veterán

Ez az. Szöveget találtál a fején.
Mert mondhatom, bogos gyanúkat oldoz
S furcsákat sug e dárdnyél felém.
Mondd csak, nem készül egy kis lázadás itt?

A centúrió

Eh, mit! Mocczanjon meg csak egyik, másik,
Hát semmi minden, ami mostan itt rom!

A veterán

Baj volna.

A centúrió

Eh! Rühes zsidó kutyák!
Az ég, ha csak nem tesz velük csudát,
Száz emberemmel mind a porba tiprom.

A veterán

Nono! Nem jó ha képét falra vetjük.
Futottam én már — és Titusszal együtt,
Mikor kicsit nagyon orrunkra másztak
A Bar Gióra zsidái.

hirtelen észrevesz a távolban valamit, megragadja a
centúrió karját és a távolba mutat

Vigyázz csak!

A centúrió

értelmetlenül néz a mutatott irányba.

A Lidérczszemű

feszült figyelemmel kísérte a két római minden moz-
dulatát, azonnal megérti a helyzetet és ijedt fohász
tör ki belőle

Óh Istenem!

A veterán

Felénk tart mind a három,
Három csalánvirág egyetlen száron.

A centúrió

Ösméred őket?

A veterán

Nem. De mily vigyázva
Mutatnak éppen ebbe az irányba.
Hohó! Hát persze. Engem itt a Hadesz,
De mindörökre nyeljen el, ha más ez,
Mint éppen ő, Akiba! Ismerem.
Az óriás paraszt. A forradalmár.
Mondom, büdösset érzek itt falnál.

A Lidérczszemű

arczára vad elszántság ül, egy vékony tört hűz ki a
burnusza alól és már úgy húzódik össze és kuszog,
mint egy ugrásra készülő tigris

Ha lenni kell, segíts én Istenem!

A veterán

abban a pillanatban visszafordul
Szóltál?

A Lidérczszemű

villámgyorsasággal visszarejti a tört a burnuszába és
már megint közönyös arccal beszél

Nem.

A veterán

gyanakodva

Mintha szóltál volna éppen.

A Lidérczszemű

Semmit. Imádkozom a fal tövében.

A veterán

odaáll szorosán a Lidérczszemű elé, széjjelveti a lábát
és nyomatékos hangon mondja

No földi, hát imádkozz csak tovább
És verd fejed a falba és rögökbe.
De úgy vigyázz, hogy városod porát
Ne csókold majd hasaddal, mindörökre.
Mert hogyha jó szó, intés, kárbamegy
S elárulod, hogy itt vagyunk mögötted,
A melleden jön ki e dárdhegy —
Hát úgy vigyázz, hogy meg ne mocczanj többet!

Karofogja a centúriót

Gyerünk csak, jönnek már. Vitáznak.
Hallgassuk csak ki.

A centúrió

Jó lesz.

A veterán

Most vigyázat!

A két római elbújik egy oldaltálló rombadótt ház fala
mellé, a Lidérczszemű háta mögé. A Lidérczszemű
arczán rettenetes kétségbeesés és tehetetlenség tükröz-
dik. Két tenyerét a homlokára csapja, a halántékát
szorítja és tekintete olyan reménytelenül röpököd, mint
aki valami segítséget keres. De amint hangokat hall,
minden idejét megfeszíti, előre mered, hogy a szük-
séges pillanatban közbevehesse magát. Tudja, hogy
halálosan szükség lesz erre. Mert alig helyezkedett el
a két római katona a fal mögött, három burnuszos
ember jelenik meg a romok között. Lassan, szinte té-
továzva jönnek, csak az egyikük mutat nagy határo-
zottságot minden mozdulatában. Abból, amit az öreg
veterán mondott, az első pillanatban Akibára ismerünk
benne. Hatalmas, erőteljes duzzado férfi, talán 50 éves.
Sűrű fekete szakállából már erősen kiütözközik a fehér
szálak. Hangja mély és zengő. A másik kettő kissé
hátramaradva kíséri jobb és balfelől. Az egyik egészen
öreg, sovány, de egyenes tartású ember, csupa elpusz-
títhatatlan szívósság, olyan, amilyen öreg emberek
csak a Kelet áldott napsütésében teremnek meg. A
másik kísérő kissé fiatalabb.

Akiba

megáll és derűs, nyílt tekintettel néz széjjel a romokon
Itt volnánk hát, a Mórián megint.

A szívós agg

A Mórián.

A fiatalabb kísérő

Romokra, rom tekint.
Kövek, kövek. Burján a szent falon.

A szívós agg
Oh Város, Város! Pusztá romhalom.
A fiatalabb kísérő
gyötrelmes megrendüléssel mutat a földre
Nézd!

A szívós agg
nagy szomorúság fáj a szívében
Oh, Irás, Irás, mindöröktől fogva!
„Lesz házatok rókák, sakálok odva.“

A fiatalabb kísérő
Oh, jaj nekünk!
A veterán
a rejtekhelyen
No né, mind ott ragad.
Ök is a rókalyukba botlanak.

A szívós agg
felbúgó, zokogó hangon tör ki belőle a jajgató fájdalom.
Jaj díszünk, díszünk így elköltözött,
Rókák tanyáznak romjaink között,
Rókák tanyáznak romjaink között.

A fiatalabb kísérő
jajgatva veszi át a szót
Rókák tanyáznak romjaink között,
Rókák a templom romjai között.

A centúrió
a rejtekhelyen
Mi ördögöt nyivakol annyit ottan,
A bűdös rókalyuk fölött?

A veterán
Nyugodtan!

A Lidércszemű
átható, messzicsengő hangon kiált föl, de hajlongva,
ésszekuporodva marad a fal tövében, mintha imádkozna
Rókák tanyáznak romjaink között,
Rókák a templom romjai között!

A veterán
a rejtekhelyen
Gazember, még elárul!

A centúrió
Döfd le!

A veterán
Még nem.

Akiba
eddig egy mosolygó bölcs szemlélő szótlanúságával állott
és mozdulatlanul nézte, hol az egyik, hol a másik
kísérőt. Most a fejét a fal tövében ülő Lidércszemű
irányába veti és egy lépést tesz feléje
Szóltatál testvér?

még egy lépést tesz feléje
Mit beszélsz? Nem értem.

A Lidércszemű
mereven néz Akiba szemébe, de nem mozdul
Rókák tanyáznak romjaink között,
Rókák a templom romjai között!

Akiba
hosszan, vizsgálódva néz a Lidércszemű arcába,
mintha olvasni akarna benne, aztán megértő nagy
mosoly ül az ajkára.

A fiatalabb kísérő
megütözve nézi a mosolygó Akibát
Akiba! És Te csak mosolyogsz ezen?
Itt állok és kinyújtom két kezem,
Itt volt a szentek szentje, itt az oltár,
Itt csengett léviták során a zsolttár
És most, —

A szívós agg
nagy felindulással vág közbe
A hely, melyet még kába szem,
S nem érhetett királyok lába sem,
Hol főpap is, csak egyszer állhatott,
Most rókák és tisztátalan állatok
Rontott tanyája és a szívünk kinja —
S te mindezen mosolygni tudsz Akiba?!

A fiatalabb kísérő
hangjában kételkedés, csalódás és szemrehányás van
S te mindezen mosolygni tudsz Akiba!

Akiba
mintha minden másról megfeledkezne, pillantása végig
röpköd a romokon, aztán a határozatlan messzeségben
akad meg. Hangja betölti a teret, mintha nem is a két
kísérőjének, hanem a messiási távoloknak beszélne és
katalmas alakja mintha a magosságok felé nyújtakozna
a beszéde közben

Tudok, tudok. És épp ezért barátok!
Profécziák, nehéz profétaatok,
Megteljesülve szörnyűségesen,

Terül szemünk elé, e téreken.
De im, hogy egyazon proféta volt ám,
Ki szent vigasszal, eljövendő képül,
Hirdette, hogy telő idők utólján,
Ország és város romja újraépül.
Nagy, szent bizonyosság nekem e romok,
Hogy Isten szava nem futó homok,
Hogy romjaink hamar épülni fognak
És társak, társak, — én ne mosolyogjak?

A fiatalabb kísérő
száján kitér a rajongó csodálat
Akiba, Mester! Nagy a te hited!

A centúrió
a rejtekhelyen
Miket zagyválnak itt e tébolyultak?

A szívós agg
szintén megbékül, de fájó elgondolkodással beszél
Oh, istenbízó, vak vagy és siket,
Nem látsz jelent s feledted már a multat.

Akiba
derűs biztató hangon
Az Isten mondta: „Légy erős és bátor!“

A veterán
a rejtekhelyen
Nem tetszik nekem ez a gladiátor.

A centúrió
Mártsam beléje ezt a piszkafát?

Akiba
mintha csak a két társának felelne, de odafordul, a
rómaiak rejtekhelye felé. Hangja úgy cseng, mint egy
accélorgona és a melle beléleszül a mindenségbe
Én készen állok!

A veterán
a rejtekhelyen, bosszankodva nevet
Ördög! Visszavág!

A centúrió
a rejtekhelyen hajtásra emeli a dárdát és cselez
No várj csak, mindjárt!

A veterán
elkapja a centúrió karját és leszoritja.
Nem! Bolond dolog.

Nem látod-e a gladiátor arcát?
Mikor szemükben ily halálos hit lobog,
Veszélyes akkor itt minden hamarság.
Volt már szerencsém velük így, nem egy.
Gyerünk amíg szabad az út!

Maga után húzza a fiatal római. Közben beesteledett,
majd nem egészen sötét van. A két római behúzott nyakkal
lopózkodik el a romok között. Csak Akiba neszel föl
abba az irányba és összevont szemöldök alól hosszan
néz a rómaiak után. Aztán a Lidércszeműhöz fordul.

Akiba
Eredj!

A Lidércszemű
felugrik és eltűnik a nagy fal mögött.

A szívós agg
nem vett észre semmit és még mindig Akiba szavain
tépelődik.

Akiba, nagy vagy és erős a hitben,
De nincs bizonyosság, csak rom és avar.

Akiba
Bizonyosság nekem ép e romok itten,
Az Isten egy s építeni akar!

Miközben Akiba beszél, a nagy fal mögül néma tö-
megekben áradnak elő fegyveres zsidó katonák. Mel-
lükön vért, fejükön sisak, oldalukon kard, a kezükben
lándzsák és pajzs. Sűrű sorokban hadrendbe állnak a
nagy fal előtt. Minden harmadik-negyedik harcos ke-
zében égő fáklya van. A tér lassan megvilágosodik. A
harcosok sorában megismerjük a Lidércszeműt, azt
a két férfit, aki számárháton hozta az új fegyverszáll-
lítmányt és a Ragyogót, aki teljes fegyverzetben áll a
sorok között, de öntudatlanul is, kiemelkedik a többiek
közül. A romházakból kíváncsian, tétován szállingóz-
nak elő a romlakók, a Kopott Macska, a Borjufej, a
Mérgező Görény, a Nyugtalan Sejtő és mindazok, akik
ott vitakoztak a házak előtt. Egészen elől az Ifju
Hangos áll és a fiatal nő. Átkarolva tartják egymást
és ragyogó szemmel nézik a harcosok sorát.

A szívós agg
elgondolkodva felel Akibanak

Talán, talán. De holnapot kutatva,
Tekints körül a mában is elébb.
Nézz a szívekbe és nézz az utakra,
Ott más bizonyosság integet feléd.
A nép megszokta már a szolgasorsot
S rongy életére van már gondja csak
S az úton, vad római kohorszok,
Százerek és vérünkre szomszások.

A Nyugtalan Sejtő
előre tör a nép közül és remeg a nagy felindulásban
Igen vezér, nagy vagy s erős a hitben.

Építeni kíván az egy nagy Isten,
De nézd e rongy, e gyáva népet itt!
Azt Istent hinni, azt már megtanultam,
De mit tegyünk, hogy higgyünk enmagunkban?

Akiba
megrendülve áll és arcán nagy vívódások látszanak.
Oh, Istenem, hát mit mondjak nekik?

A tömeg
kavarogva morajlik, mint akinek elevenjére talált a
kérdés. A harcosok keményen állanak, de szemük
feszülten csing Akiba száján. Várják a nagy, felol-
dozó választ és a kezük öntudatlanul magosba emeli
a lándzsát.

A fiatal nő
kitépi magát az Ifju Hangos karjából és odarohan
Akibához. A hangjában nagy, bizakodó könyörgés
cseng

Egy szót Akiba, vérünkben kinöttet,
Színaj hegyéről az új tiz ígét,
Amely megtöltse sorvadó tudónket
S dobantsa meg az ájult szív hitét.
Valami szót, amellyel megköss.
Hitet, hogy kell és mostan épen. . .

A katonák megdöbbenve állanak a lándzsák és fáklyák
magosba emelkednek, a tömeg megnémultan mered az
ifju nőre és Akiba gyötöröde, tanácstalanul tárja ki
karjait. Rettenetes csönd. És ekkor világokat betöltőn
csendül fel a katonák sorából a

Ragyogó
hangja

Legyetek engedelmes eszköz,
Az Isten építő kezében!

A szavaknak leírhatatlan hatása kél. Érzik, hogy a meg-
váltó ige elhangzott. A katonák kezében nagy robaj-
jal dobban a földre a dárdák vége, a tömeg száján
artikulálatlan diadalkiáltás tör ki, a fáklyák magosba
emelkednek és körülveszik a Ragyogót, aki úgy áll az
égő fáklyák fényében, csudálatos szépségében és aczélos
fiatalágában, mint egy magatudatlan kinyilatkoz-
tatás. És

Akiba
amikor a hang felcsendült a katonák sorából, olyan
vad erővel fordult abba az irányba, mintha a villám
csapott volna le a háta mögött. Néhány pillanatig meg-
döbbenve néz a Ragyogó arcába, egy tétova lépést
tesz feléje és szavában csudálkozó kételkedés rezeget
Ki vagy te, Fényes?

A Ragyogó
még mindig öntudatlan ragyogással és csengő hangon
Simon Bar-Koziba.

Akiba
mintha ébren álmodna
Ki vagy, hogy így megszülted azt a szót,
Melyet hiába és gyötöröde-sírva
Kutattam én, — a szent vigaszt hozót?

Bar-Koziba
most ébred csak tudatára, hogy itt valami nagy tör-
tént. Látja, hogy a fáklyák fényzónében áll és hogy
mindenkinek szeme rajta függ. Szinte megijed, mint
egy gyermek, arcán és szavában nagy elfogódottság van
Én? Bar-Koziba.

Akiba
kitárja két karját, mintha a mindenséget ölelné ma-
gához és hangjában a megteljesülés diadala ujjong az
ég felé

Csillag szállt az égre,
Jakob fölött, nagy fényű és nemes.
Akiba, én, megteljesültem végre,
Csillagfia, Bar-Kochba, szállj, vezess!

Az egész tömeg
torkán diadalmas ordítás tör ki
Csillagfia, Bar-Kochba, szállj, vezess!
És a Csillag Fia, a Ragyogó, a Bar-Koziba és most már
Bar-Kochba

úgy áll megdicsőülten a fáklyák fényzónében, mint
egy Istentől elhivatott Messiáskirály, aki vállalja az
elhívást.

(Függöny)

Double raglanok
férfi- és fiuruhák
M. Neumann
cognól Oluj, Piata Unirii
14.

Most
és mama
azt mon
spájzból
macska
mamanak
is, ha raj
a spájzb
amit a V
és a hánt
húsz a G
mogyorót
mínat d
Boriska
leányok
mint én
rajta van
Chaj“ ne
akartál, n
sirtam és
mondotta
gyertyát,
meg Ma
retlek tég
csak sirta
utattál, a
több gye
mi utána
szép, mint
Akos, ját
és minde
nem szolt
szerettem
mondták,
papirost,
En is aka
meglátom
engem. És
veszve és
rám és
könnyezel
skatulyáb
Szervu
bucsuztál)
nem mon

K
Nagy
sikeresen
Akos, azt
kor enged
hetünk eg
akitől sé
könyvek,
gával mel
érdekes ez
át rajta, a
ki belőle.
hogy nyilt
ról is besz
gyon óvat
ellenőrizze
legsége, a
egy embe
szerelem.
dolog, rit
megmagya
és kinez é
sok összet
akik vagy
harmonia
Gondoljan
beállítható
és más írá
Vajjon tud
amit mér
tervezni le
Chanul
tunk Felb
peltek, fri
fény és eg
lett, aki sz
tárgyalták
Benő máz
hassuk az
Föltette
neked Ake
és banalitá

Egy fonott gyertyaszál

Irta Szabó Imre

1904. decemberében.

Kedves Ákos!

Most már vége van a karácsonyi szünidőnek és mama boldog, hogy végre megszabadul tőlünk, azt mondotta, egész nap zsemmet loptunk a spájzból és ráfogtuk a Lédyre, aki egy angora macska és láthattad amikor itt voltál. Pedig mamának volt igaza és igaza lesz majd később is, ha rájön, hogy nemcsak zsemmet loptunk a spájzból, hanem elloptuk a téli szöllöt is, amit a Villi bácsi felesége küldött, a Gizi néni és a hántott mogyorónak a felét, amit eladtunk húsz a Granzinger bácsinak, olímpörgettyűért, mogyorót egyszerű lábú pörgettyűért harmadát díszes lábúért. Ezenkívül Magda és Boriska elhencegtek, hogy ok már nagyleányok és hogy ok inkább illenek tehozad, mint én és te nekem azt a fonott gyertyát, amin rajta van aranyal és héberrel „Am Jiszrael Chaj“ nem azért adad, mert nekem udvarolni akartál, mert én még kölyök vagyok. Én akkor sirtam és arra gondoltam, hogy te nekem azt mondottad, hogy szeretsz és azért adod a gyertyát, emlékébe adod. Én ezt nem mondtam meg Magdának és Borinak, mert én is szeretlek téged, mert nem akarok pletykát csinálni csak sirtam, mert szeretlek téged. Amikor elutaztál, azután is volt chanuka, minden este több gyertya és apus minden este előénekelt. mi utána, de egyik gyertya sem volt olyan szép, mint amit te adtal és eltettem emlékének. Ákos, játszottunk pörgettyűt, átjötték Steinerék és mindenki és az asszonyok csaltak, de én nem szoltam. Magda és Bori is csalt, nagyon szerettem volna leleplezni őket, de ok azt mondták, hogy nyerni akarnak egy doboz levél-papírost, amiből csak neked irnának leveleket. Én is akarom, hogy irjanak neked, mert akkor meglátom a válaszdobót, oket szeretted-e vagy engem. És ha oket, akkor tudom, én elvagyok veszve és akkor Magda és Bori nevetni fognak rám és én akkor elbujok és sírok és telekönyvezem az aranyos fonott gyertyát, amit skatulyába tettem vatta közé, mert te adtal.

Szervusz kis mókus (te is mondtad, amikor bucsuztál). Még egyszer szervusz és... de ezt nem mondom.

Edith.

1910. január.

Kedves Ákos!

Nagyon köszönöm soraidat. Örültem, hogy sikeresen levizsgáztál és pályadíjat nyertél. Ákos, azt hiszem, ebben az esztendőben, amikor engem is éretté avatnak, nyíltabban beszélhetünk egymással. Van egy tanárom, írómber, akitől sétáinkon sokat tanulok. Nemcsak könyvek, hanem az élet is, sok boldogtalansággal mélyítették érzéseit, mindig új és mindig érdekes ez az ember, sok szenvedés viharzott át rajta, amik meglepő gondolatokat termeltek ki belőle. Kettőnk korkülönbsége megengedi, hogy nyílt legyek hozzá. Hozzávaló érzelmeimről is beszámoltam neki. Ajánlotta, hogy nagyon óvatos legyek, fékezem és állandóan ellenőrizzem érzéseimet. Mert a vonzódás melegsége, a föllobbanás perceinek boldogsága és egy ember után való vágyakozás még nem szerelem. A szerelem valami nagy, kiváltságos dolog, ritkán fakad fel két ember szívéből, megmagyarázhatatlan, mint a lángész, emészt és kínoz és földöntúli boldogít. Különös sok összetalálkozása a szerelem, nem azoké, akik vagyoni, vagy műveltségi, vagy más belső harmonia következtében egymáshoz illenek. Gondoljani meg: ha a szerelem köznapi és beállítható úgy lenne, vajjon akkor a dráma és más írásos művészet örök témája lehetne-e? Vajjon tud-e mohó érdeklődést kelteni valami, amit mérlegelni, amit kiszámítani, amit megtervezni lehet?

Chanuka negyedik estéjén hivatalosak voltunk Felberékhez. Karácsonyfa mellett ünnepelelt, friss zöld között, csillogás és villanyfény és egy fiatal férfi kellemes közelsége mellett, aki szépeket mondott. Közben apák tárgyalgattak a pénzügyeket, hogy a nyárig Felber Benő már cégtárs lehessen és őszkor megtarthassuk az esküvőt.

Föltettem, hogy nyíltan és sokat mondom neked Ákos, de nem tudok, a tollam nem fog és banalitásokat nem akarok írni neked, arról,

hogy te még nem végeztél és nincs pozíciód, én viszont nem várhatok, amíg ráncok ülnek szemem köré. Amikor hazajöttem. Felberéktől, felnyitottam a skatulyát, amelyben ajándékoztam, a fonott gyertyát tartogatom. Könnyeim ráhullottak az írás aranyára. De azért nem mosták le.

Pá, isten áldjon!

Edith

1917. december.

Kedves Ákos!

Nem tudok menekülni az érzések elől, amik a kórházban megrohantak. Nem tudok szabadulni a képtől, amikor a társaság a karácsonyfa alatt gyülekezett: betegek és sebesültek, vérnélküliek ijesztő csontokkal és szén üreggel a fejükben, lázasak és nyavalyatörősek. Te pedig jobb kezű helyén vastag kötésekkel feküdtél, fojtott kinjaid egy-egy sóhajban törtek föl és olyankor a szívemből a torkomra futott a fájdalom. Ó, Ákos, te kint puskapor és éhség és széjjeltépt férfitestek levegőjében ismerked meg a szenvedést, én szalónban és egy kimerített, parfümös, jólápolt ur mellett, akinek minden ideálja a vasalt nadrág és hogy bankok igazgató-tanácsában szava legyen. A kimért-sége marcangol, erőszakolt eleganciája undorít, ölése frivol, jaj, ez a legborzasztóbb, képzelem, orfeumi démonokat ölelek így. Nem tudok szabadulni Ákos, a másik jelenet hatása alól sem, amikor elhárítottad magadtól a karácsonyi ajándékot és halk szavaddal meghagy-

Erdélyi kvuca a Sárón-síkon

Irta Mardóchaj Avi-Saul

Palesztina, Sáróna, Kvuca „Chavacelet Hassáron“, Kiszlév havában

Ha néhány évvel ezelőtt kísérteltünk Tel-Avivból az északi irányban, Petach-Tikva felé vezető uton a saronai erdőbe, mindig fájó szívvel néztük a gyönyörű német kolóniának, Saronának csinos, apró házacskáit, virágos és zöldségei kertjeit. A rohamosan fejlődő Telaviv nem vigasztalt bennünket. Az valami más. De miért nem bírt a termékeny Sárónsík a zsidó földmivelés gyökeret verni? — ezt kerdeztük folyton.

Azután körülbelül két és fél évvel ezelőtt, elmentünk ugyanezen uton, tovább, északabbra a Goldberg-narancsos felé tervezett új kolóniák: „Sechunát Borocho“ és „Rámát-Gán“ alapkövetéséhez — és reményeink megerősödtek.

Néhányan, jóbarátok, akik együtt voltunk ott a pontocska megszületésénél, később is, hétről hétre — szombatoként kirándultunk oda, hogy lássuk és élvezzük az elvetett magoknak csirába pattanását, lassu fejlődését, virágzását és gyümölcsérését. Először földet mértek a mérnök-chalucok, azután felosztották a telkeket és a szántónak tervezett földeket. Azután ott állott az első sátor és az első chaluc-ház már veteményes kertjének első magvetésében ébredt egy új élet boldogsága. Így épültek a barakok, azután a kicsi fehér házikók, így kezdtek zöldelni a szántóföldek és teremni a zöldségei kertek. A két „pont“ úgy áll most ott, az alacsony domboldalon, büszkén, gyönyörűen virulva, mint egy Igéret — az ujonnan érkezőknek.

S ma már egy újabb csuda történik. A büszke zárkózott német kolóniának, Saronának a szélén szerényen, de határozottan húzódnak egy új zöldségteremtő telepek, egy új, modern kertészeti határvonalai: az erdélyi chalucok által alakított „Havacelet Hassáron“ (Sárón lílioma) kvuca telepe. Csöndesen, minden lármás hangulatkeltés nélkül összeállott néhány erdélyi chaluc és elhatározták, hogy tanubizonyítást fognak tenni amellyel, hogy az erdélyi chaluc sem kevésbé lelkes és jó országépítő elem, mint az Orosz-, a Lengyel- vagy Cseh-országi.

Chalucok. Ha ezt a szót halljuk, mindig fiatalokra, husz-huszonkét éves ifjakra gondolunk. Pedig ennek a kvucának az alapját egy lélekben ugyan fiatal, rugalmas, tetterős, de éveken bizony már nagyapa korban levő öreg chaluc, egy volt erdélyi állami főerdész, Wertheimer Áron bácsi vetette meg. Az ő iniciatívája folytán, egy ugyancsak erdélyi zsidó

tad nekem, hogy viasz-gyertyákat gyujtsak az ablakon és hogy mondjam el héberül az áldó-imát és a chanuka-dalt.

Visszavarásoltad gyermekkoromat és akkori örömeimből és a szépségekből csak a fonott gyertya maradt, ami itt is van most is előttem. Hosszan nézem és elvonul előttem sorsom és sorsod és áldom istent, hogy nem adott gyermeket, aki sorsom átkát magában cipelte volna. Ákos, itthon is meggyújtottam a lángokat és fényükben kirajzolódott fehér arcod és fehér lelkedet éreztem.

Gyógyulj meg és gondoldj rám szeretettel.

Edith.

1918. október.

Kedves Ákos!

Ott voltam a gyűlésen, ahol emberi jogokról és szabadságról és nemzeti és egyéni kiéletről szónokoltál. Félkarod gesztusaiban élet és bizakodás lendült, hosszan néztelek Ákos, és egy voltam veled, eltéphetetlen lelki kötelekkel. Sor-saink összetalálkoztak, hozzád megyek és letéptem jobbold helyébe adom magam. Mire a chanukai lángok fölgylúlnak, már törvény szerint is szabad leszek és kis, szerény gyertyák lángja mellett találkozunk megint. Fölgylújtuk és elégetjük a fonott gyertyát, ragyogtassa vissza elkésett életünkre a fiatalságot.

Ezennel meghívlak Ákos chanuka negyedik napjára, hogy atölelj egyetlen kezeddél és magadhoz végy. Egy rövid élet házasságára és egy örökké tartó frigy halhatatlanságára.

Ujjongó, boldog

Edith.

kertészchalucnak, Fodornak a segítségével csoportosult össze az a tíz erdélyi chaluc, hogy első pionirjai legyenek a Sárónnak. Nem sokat teketóriáztak, kimentek Saronába, kibéreltek egy német gazdától felesbe 65 dunam parlagon heverő földet (sajnos, Keren Kajemet vagy egyéb nemzeti földet nem tudtak szerezni) és elhatározták, hogy ok itt egy minta-kertészetet létesítenek. Csak nemrég történt a dolog: alig van öt hónapja. 1924 július 26 az a fontos dátum, amely az első erdélyi kvucának az új Zsidóország építésébe való bekapcsolódását jelzi.

S milyen lelkesedéssel, s mennyi nélkülözéssel csinálták a mi chalucaink ezt a gyönyörű, csaknem tökéletes munkát. Semmijük sem volt: egy kapjuk, egy ásójuk sem. Mikor megkerdeztem a kvuca apját, Wertheimer bácsit:

— Hát mégis, hogyan kezdtek? Tán a kezükkel turták a földet? — az én öreg chaluc-testvérem hallgat, hallgat — egészen zavarba hoztam a kérdésemmel.

Igen, igen, így volt, érzem, látom az arcukon, hogy képesek voltak rá: egy kölcsönkért ásó és egy kölcsönkért kapa volt az egész kvuca első inventárja. S mikor megmutatták a telaviviaknak, hogy mit csinálnak, (hiszen csudákat mivel ez az áldott palesztinai föld, ha csak megdolgozzák!) akkor kaptak kölcsön egyéb szerszámokat is, kultivatort és egyebet, ami kellett, a német gazda pedig ekét és vizet adott nekik: látta, hogy ezen az üzleten ő csak nyerhet.

A kvucának ma sincs egyéb vagyona annál a termésnél (habár kicsit elkétek vele, mert kései volt a vetés), amit két kezük munkájával hoztak ki a földből. Az egyik chavér szinte mentegetőzve mondta:

— Jobban sikerült volna minden, de egy teljes hónapig maláriás volt az egész kvuca.

— És miből éltetek közben?

— Hítelbe kaptunk mindent s mi a termésünkkel fogunk fizetni. Husz fontot kaptunk a „Hapoel ha-Mizrachi“ munkásszervezettől, melynek tagjai vagyunk.

— És miből kezdték jövőre a munkát?

— Ugyanabból, amiből ez idén kezdtük.

— És meddig akarjátok így kezdeni minden évben?

— Ameddig ki nem érdemeltünk annyit, hogy legalább szerszámokkal lássanak el bennünket, mint a galili kvucákat és ameddig földet nem kapunk a Keren Kajemettől, vagy a

Keren Hajjeszódótól.

En pedig járkáltam megbabonázva a zöld-segítáblák között s gyönyörködtem a legszebb költészetben: a hatalmas káposztafajékban, kariofolokban, paszulyban, paradicsomban. Töprengtem: mit is kellene csinálni ezekkel az emberekkel? Lehetetlen, hogy itt hagyjuk őket éhezni, szenvedni — hiába: itt tenni kell valamit az érdekükben.

Megkérdézem a szomszéd német gazdától, (ezek a németek országsszerte híres kertészek) kíváncsi vagyok a véleményére:

— Mondja, apám, hát mit szól a chalucim munkájához?

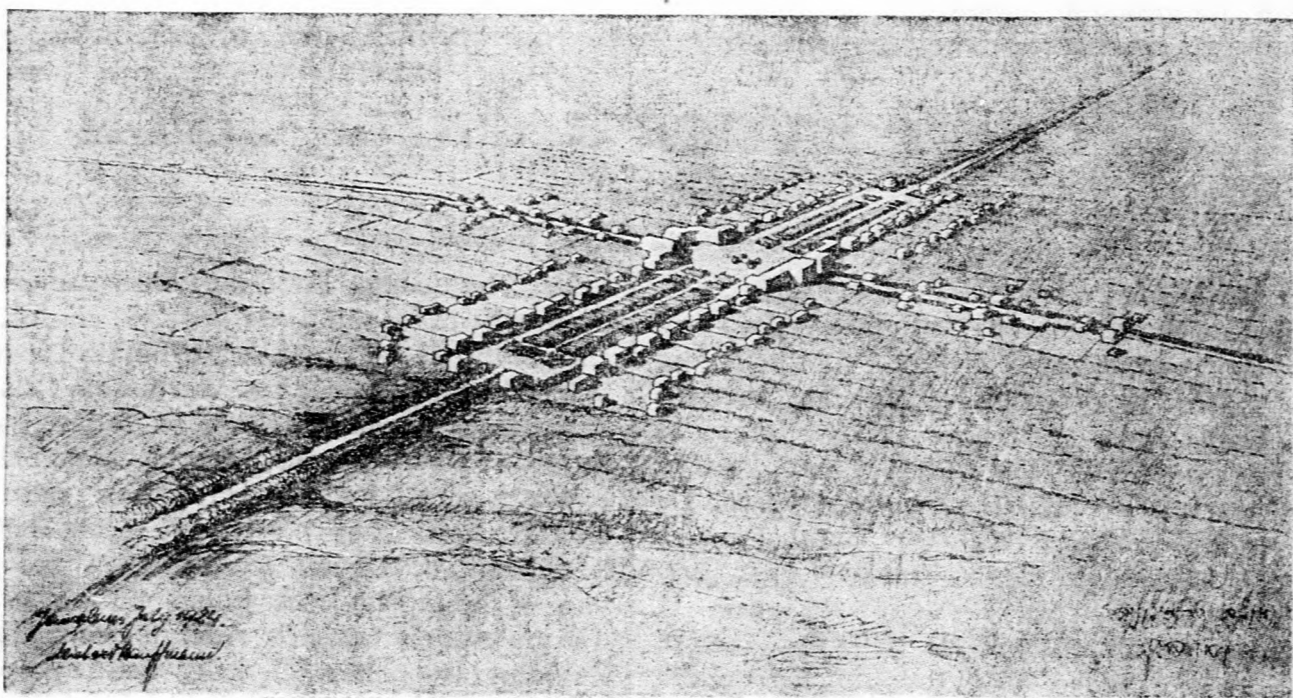
— Ja, das geht nur mit die Seel, ami annyit tesz, hogy az csak lélekkel megy.

— Igen, igen, de milyen munkát csinálnak a zsidó fiúk?

— Milyet? Olyat, hogy mi megyünk tanulni hozzájuk. Meine Seel! — esküszik az öreg — felfogadnám őket mind szívesen jó bérrrel, meg a többi gazda is itt, mind, de ismerem már a fajtajukat: nem mennek azok ki a kvucából. Pedig higgye meg uram, jobb dolguk volna!

Délidő van. Bemegyek a „ház“-ba.

Valamikor négy csupasz kőfal volt. Egy félbehagyott istálló. A kvuca tetőt épített rá, bádoglappal egészítették ki, mert valahogyan védekezni kell az eső ellen. Már itt a „tél“: az esős észak. Az ajtóba, sorba vannak állítva a priccsek pokrócokkal letakarva. Szemben van a „toalett-szoba“: egy darab tükör a falon, előtte egy „mosdóasztal“, rajta mindenféle mosdószerszámok, az oldalán törülközők



Az erdélyi falu Erec Jisráelben

Körülbelül két esztendővel ezelőtt mozgalom indult meg Erdély zsidósága között, hogy Palesztinában az erdélyi zsidók falut építsenek. A mozgalom kezdeményezője és keresztülvívője Dr. Chajim Weissburg, a Zsidó Nemzeti Szövetség ügyvezető elnöke volt. Főleg az ő érdeme, hogy ma már áll az erdélyi falu Erec Jisráelben. A faluban ötven erdélyi zsidó család lakik. A falu gyönyörű mernöki tervek szerint épül. A képen látható nagyobb kockák a lak házak, a kisebbek az istállók és gazdasági épületek. Hosszban fasoros sötány nyúlik el és a falu közepén a nagy tér körül a négy nagy építmény középfületek: az iskolák, a templom, a községháza stb. A falu körül terülnek el a szántóföldek, amelyeket a K. K. L. adott az erdélyi falunak.

Egy zsidó könyvről

Ráglé művész (A hírnök léptei)
Irta Moskovic David, Násaud

Napjainkban, mikor a zsidó nép az országépítés oly nehéz feladata elé van állítva, amely sikeresen csak az egész zsidóság közreműködésével oldható meg, meg kell ragadnunk minden eszközt, amely a zsidóság eddig még távolmaradó valamely részének megnyerésére alkalmas és örömmel kell üdvözlőnk minden írásművet, amely a szent cél szolgálatába van állítva.

Sajnos, a vallásos zsidóság egy része, éppen az a rész, amely százszázalékos zsidó mentalitásánál fogva érzelmiileg oly közel áll a cion gondolathoz, a gyakorlati megvalósításától oly távol van, mint Makó Jeruzsálemtől. Pedig mily nagy nyeresége volna a cionista mozgalomnak épp azoknak a közreműködése, akik életmódjukban mindig zsidók maradtak és ha szavakban nem, de gondolkodásukban még él a mi ősi szent nyelvünk is.

Ebből a szempontból örömmel kell üdvözlőnk a tudós Moskovic David könyvét, amely éppen a vallásos, Tórában jártas zsidóság meggyőzésére és felvilágosítására irányul. A szerző a szent ügy rendelkezésére bocsátotta széleskörű bibliai, talmudi kabbalista és homilétikai tudását, — felsorolja a vallásos részről felhangzó összes ellenvetéseket s a szentnek elismert köny-

lőnek.

Jobbra van az „ebédő“. Egy hosszú asztal, amelyen éppen terítve van. A sarokban a „konyha“: egy poicon edények, mellette kis asztalka, azon van a tűzhely: egy kis petróleumfűző gép.

Természetesen: hivatalos vagyok az ebédhez. De nem fogadom el a meghívást, mert még el akarok látogatni Ramat-Gánba is. Legalább azt a kis dohányt fogadjam el! Jól van: nem szabad megbántani a chaluc-vendégszeretetet.

Hogy mi volt a menü?

Káposztaleves, káposztafőzelék, kenyér, olajbogyó.

— Remélem, meg van elégedve a kosztunkkal? — kérdezi tőlem az egyik chavér. Ezelőtt egy hónappal még nem volt ilyen nagyszerű ellátásunk. De a kenyér olajbogyóval sem megvetendő ebéd.

Igen, meg voltam elégedve a kosztal is, meg más egyébvel is. De valamivel nem voltam megelégedve: azzal, hogy senki sem segíti ezeket a nagyszerű chalucokat abban, hogy földhöz és szerszámokhoz jussanak.

Talán akad még az erdélyi zsidóknál néhány nélkülözhető mezőgazdasági szerszám a „Havacelet Hasáron“ kvuca számára?

Talán akad még néhány nélkülözhető font is néhány dunam föld megvásárlására, hogy a „Havacelet Hasáron“-t az erdélyi zsidóság földjén lehessen felépíteni?!

Az Új Kelet szerkesztősége bizonyára szívesen fogja közvetíteni a felajánlott szerszámokat és fontokat.

Ahová a kohanitának nem szabad belépni

Maga csaló. Egy isme ő és egy ismeretlen Gyermekszáj. Asre jajsve veszechó

Ez a fölöttébb szomorú történet Dicsőszenmártonban esett meg az ugynevezett pénzkrisis legválságosabb napjaiban és köteles újságírói diszkréciónk folytán nem áruljuk el, hogy melyik bankban. Elég annyit tudni, hogy egy ugynevezett bankban történt és ott is a bank legmagosabb igazgatói szobájában. Ebben a legmagosabb igazgatói szobában ott ült minden reggeltől délig szomorú elhagyatottságban a bank érdemes igazgatója és egyéb dolog híjján mély elmerüléssel tisztogatta egyébként is jól ápolt körmeit. A körmeit azért tisztogatta olyan buzgalommal, mindennap reggeltől délig, mert az üzletfelek, sajnos, nem igen háborgatták ebben a munkájában. De azért minden reggel pontosan ott ült igazgatói karosszékeében és déli tizenkettő előtt föl nem kelt belőle. Ezt pedig azért tette, mert hátha mégis bevetődik valami jóképű üzletfél. Ezt a szivós kitartást az egyik napon végre is siker koronázta. Ugy féltizenegy óra tájban halkán, bátortalanul nyílni kezd az igazgatói szoba párnázott ajtója és a nyílásrészen a bank egyik régi üzletfelének, Kohn Sámuelnek arca vizsgálódik be félléken. Ebben a pillanatban a bank igazgatója nem egymagában piszkálta a körmeit, mert éppen igazgatósági ülés volt, ami a pénzkrisis idején annyit jelentett, hogy tíz ember piszkálta a körmeit egy zöld asztal körül. Amint azonban az ajtó halkán nyílni kezdett és bevillant Kohn Sámuel sokatigéző arca, az igazgatóság azonnal félbe hagyta hivatalos működését és feszült várakozással néztek az ajtó felé. De még mielőtt bármelyikük szólhatott volna, Kohn Sámuel ur megállott az ajtóban, repdeső szemmel nézett szét a szobában és féllék hangon mondotta:

— Bocsánat uraim, én kohanita vagyok, — szabad nekem ide belépni?

Az igazgató, az igazgatóság, mindannyian örömpesve ugrottak föl:

— Hogyne volna szabad Kohn ur, — magának mindig szabad, — hogyan is kérdezhet ilyet?!

Mire Kohn ur halkán megjegyezte:

— Azért kérdeztem kérem, mert olyan hullaszagot éreztem itt...

Az őszi nagyünnepek valamelyik napján történt valamelyik nagyobb erdélyi városban. A díszes nagy templom zsúfolásig telve volt ajtatos hívőkkel, az ajtóban mellén összefonott karokkal zordonan, miként egy régi cerberus állott a mindenható sámesz és argus-szemekkel lesett jobbra-balra, nehogy valaki illetéktelenül juthasson be Isten hajlékába.

Az ajtó körül egy kopott öreg zsidó settenkedett, egy váratlan pillanatban, amikor a sámesz félre lesett be akart surranni a templomba. A sámesz éppen a legrosszabb pillanatban fordult hátra:

— Hohó — csapott le diadalmasan — a jegyet, hol a jegy...

— Ké-ké... r... rem — dadogott a rajtakapott zsidó — én nem akarok bemenni, azaz hogy be akarok menni, de csak egy pillanatra... öt percre... hogy a sógorommal, a Grösszal beszéljek egy szót...

A sámesz gyanakodva méri végig az öreg zsidót. Kűrködik magában, hogy mitévő legyen, végül is szigorúan förmed rá:

— Maga csaló, maga imádkozni akar.

A fenti anekdotához szorosán hozzátartozik egy másik adoma is. Amikor hivatalos felszólításra megírtam a fenti „humort“, szokás szerint átadtam a szerkesztőnek, hogy olvassa el.

A szerkesztő hozzáfogott az olvasáshoz, de alig futotta át az első sorokat, hirtelen felállt és széles ívben udvariasan leemelte a kalapját.

— Szerkesztő ur — kiáltottam rémülten — mit csinál?

— No hallja — felelte a világ legtermészetesebb hangján, ha az ember ilyen régi ismerőssel találkozik csak illik neki köszönni...

Erre aztán nem fogja senki se levenni a kalapját, ez az anekdóta valóban megtörtént és csak azok a kevesek tudnak felőle, akik szemtanúi voltak. Pesten történt a „mazkir-izra-

elíták" hazájában. Mert tudni kell, hogy a „mazkir-izraelita“ egy pesti specialitás. Azokat a zsidókat nevezik így, akik soha semmiféle vallási szabályt meg nem tartanak, de a „mazkirhoz“ mindig elmennek. Még jom-kippurkor is. Pontosan déli fél tizenkettőkor belevágják magukat egy kétfogatu gummiradlerba és elhajtatnak a Dohány-utcai templom elé. Még jom-kippurkor is. Hát egy ilyen jom-kippur napján történt. Gál Gyula, a pesti nemzeti színház tagja soha sem titkolta, hogy jóérzésű zsidó és a jelzett jom-kippur napján egyszer csak beállt a Dohány utcai templomba. Mazkirra. Azaz, hogy csak akart beállítani. Mert amint nyugodtan fölsétál a kapuhoz vezető lépcsőkön és éppen ájtatos szívvvel be akar lépni a templomba, egyszer csak megállítja egy fényes cilinderű samasz.

— Szabad kérnem a jegyet?
— Gál Gyula megütközve felel:
— Jegyet? Az nincs.
Mire a samasz szigorúan felel:
— Jegy nélkül nem lehet belépni!
Gál Gyula megáll a küszöb előtt és szemrehányóan tekint föl az égre:
— Látod te jóisten! En akartam!
És ezzel sarkon fordult és nyugodtan elindult a legközelebbi vendéglő felé.

Egy kisvárosi zsidó család kényelmes ebédlőjében chanukka este vigan pörög a trenderli. Az izgalmas játékban a család minden tagja részt vesz, csak az öreg nagyapó nem, aki öreg karosszékekben szunyokál és talán éppen a Makabus örökről álmodik.

Játék közben a két gyerek, a négyesztendős Margit és az ötesztendős Sándor összepörölnek. Sanyi okosabb argumentum híján belesimpaszkodik Manyinak a hajába, aki a nagyobb hatás kedvéért irtózatosat sikít.

A sikításra ijedten rezzen fel az alvó nagyapó és szemrehányólag néz a gyerekekre. Anya korholni kezdi Manyit:

— Rossz gyermek vagy, — mondja — felköltötted a nagyapót, jól nevelt gyermek nem tesz ilyesmit.

Manyi sírva fakad, alig tudja megvigasztalni. Jó sokáig nem is lehet a hangját hallani.

Vagy egy fél óra múlva, amikor már mindenki elfelejtette a kínos intermezzót, anyuka arról beszél, hogy akkor sem volt hó, amikor Manyi született.

— Mikor születtem én anyuka? — érdeklődik Manyi.

— Ezerkilencszázhusz december huszadikán — hangzott a válasz.

— Igen — gondolkozik el Manyi — nappal vagy éjszaka?

— Éjszaka, kis leányom, éjjel három órakor. Manyi elrémül és szepegeve kérdi:

— De remélem anyuka nem költöttek fel.

Husz esztendővel ezelőtt egy mármarosí zsidó fiatalember átvitorlázott Amerikába, ahol sok esztendő küzködés után milliomas lett belőle. Az évek hosszú sora alatt megtanult vagy tíz nyelvet és egyébként is erősen kicsiszolódott.

Néhány hónappal ezelőtt nagyon elfogta a honvágy és elhatározta, hogy felkeresi szülőföldjét. Hazatérő útjában Párisban kiszált, hogy néhány napot elmulasson a világ fővárosában.

Természetesen a legelőkelőbb szállodában szállt meg. Ebédközben egy nagyon szimpatikus és rokonszenves, csirkefogó kinézésű fiatal pincér szolgált ki, amolyan valódi francia gamin.

Az amerikai zsidó angolul szól a pincérhez, aki tökéletes kiejtéssel válaszol. Ebéd közben az amerikai zsidó szórakozottságból németre fordította a beszédet. A pincér tökéletes német-séggel válaszol.

Az amerikai zsidó most már érdeklődni kezd és egymásután nyolc különböző nyelven intéz kérdést a pincérhez. A pincér állja a próbát, minden hozzáintézett kérdésre kifogástalanul válaszol.

Az amerikai zsidó megcsóválja a fejét:
— Mondja, hol tanult maga ennyi nyelvet? — kérdi.

— En kérem — legyint a pincér — minden nyelvet tudok, bebarangoltam az egész világot.

— Igen — hitetlenkedik az amerikai zsidó —

nézze, ide teszek az asztalra egy husz frankos aranyat. En most egy exotikus nyelven fogok magához szólni és ha ezen a nyelven is felelni tud, magáé az arany.

A pincér ráállt az alkura. Az amerikai zsidó benéz az étlapba és kíváncsian megszólal:
— Asré jasvé vésecho!

A pincér egy zsonglört megszegyenítő gestussal elhappolja az aranyat az asztalról, behunyorja a szemét, keleti szín suhan át az arcán és hamisítatlan akcentussal énekl:

... aud jöchallelichó szelo ...

Nyugtalanság éneke

Salamon László, az ismert-neu költő, akinek publicisztikai írásait is jól ismert az erdélyi közönség, legközelebb új verskötetét ad ki „Apassionata“ címmel. Ebből az újonnan megjelenő kötetből közöljük ezt a két költeményt.

Néha szeszély, néha vágy,
békét mégis sose hagy
a nyugtalanságom
Néha öröm, néha kín,
ám vad álmok szárnyain,
ködöt űző hallalain
száll el ifjúságom.

Vonat állomásra ér,
élet a halálba tér
s megpihen a révből,
háprászatra hód terül,
idő tengerárba gyűl,
ám a vérem elmerül
új-új szenvedélyben.

Szenvedélyre szenvedély:
örök átok, örök éj,
faj, ha végét érném!
oh, ha tükrén arcomat
elmosná egy alkonyat
s elátkozott magamat
megtalálnám békén!

Boldogságra nincs erőm,
útaimra örködöm
víggyáz vágy és vétek.
Porkoláb a vágy, a vér,
elpusztít egy fantomér,
annyi lángért ez a bér?
Nem felel az élet.

Minden más tűz csak füstöt ad

Mondod: a valóság üdvözít,
mámor az élő csókban,
mondom: valóknál szebb a hit,
mely édes mámorokba vitt,
míg az élettől messze voltam.

Mondod: az igaz távlatok
s fájdalom kéje élet,
mondom: kéjes a könny, ha hő,
mennyei égiebb a nő,
ha álmokban kísért meg.

Mondod: szerelmed végtelen,
valóban mégis könnyed,
igazgyá sóhajok tessék,
naggyá tán az a drága hit,
mely érte fakaszt könnyet.

Mondod: a valóság üdvözít,
vajjon mely való valóság?
gyöngyör, mit idegszál vezet,
vagy amely inkább képzelet
s talán maga a jószág?

Vágyom a csókok is bizony,
de róla álmodok áldott —
hidd: az öröm, mit pillanat
pillant ki s astán learat:
nemcsak hevés, de álmok.

Benn gyúljon mécse, lángja is
a szív alatt a vágyak,
minden más tűz csak füstöt ad,
de szív, mely őrzi mámorát:
melege a világnak.

Salamon László

A nagy történelmi színjáték

Irta Edelstein Jehuda

Chanukka este. A mindennapok napvilága kialudt, s a Chanukka-mécse sejtelmes világa, meg a „Máoz cur“-nyitány akkordjai mellett felgördül a tér-idő végteleneit eltakaró függöny, — s a Történelem színpadján kezdetét veszi egy történelmi színjáték három felvonásban. A darab érdekes, izgalmas és tanulságos, egyetlen hibája, hogy nem megrendelt vagy mondvacsinált a cselekménye, hanem szörül-szóra történelmi valóság, de mentsége legyen az a tény, hogy kevesen ismerik.

As első felvonásban a Jeruzsálemből elhurcolt zsidók egy csoportját látjuk, amint ülnek Babel vizein és sírva emlegetik Ciönt. A fölventi fűzfákon hurjuszakadt hárfák lógnak, s a tikkasztó nyár szélcsendje hangtalan sóhajokat csal ki belőlük. Ha jobban szemügyre vesszük a síró csoportot, észrevesszük, hogy a sírás nem egyforma. A könnyek mind egyformák, akárcsak az Eufrát tovatolyó millió víz-cseppje, de más-más érzés, sőt ugyanazon érzés más-más foka váltja ki az emberekből.

Egy pár ember artikulatlan jajszóval döngeti az egek kapuját, — ugylátszik ezek bensőjét égető fájdalom marja. Mások egy öreg lévita közé csoportosulnak, aki szépen felolvassa Jeremiás Siráimait. Ezek nagy igyekezettel dörszölik szemüket, s mikor egyik-másik egy kis kipréselt könnycseppet érez jöltáplált arcán, boldog meglepéssel megsmogatja szive tájkát. Olyanokat is látni, akik türelmetlenül várják a ceremónia végét, addig is garasokat számlálgatnak és rakosgatnak egyik zsebből a másikba.

Egyszerre csak megjelenik Cyrus király heroldja s kihirdeti a síró tömegnek, hogy az ő ura, aki egyszer már beírta nevét a világtörténelembe egy nagy katonai hatalom lerombolásával, másodszor is be akarja írni egy nagy szellemi hatalom felépítésével, — s ezért elő akarja mozdítani a zsidóknak azt a törekvését, hogy elpusztított hazájukat ismét felépíthessék, sőt még Nebukádnecár által elvitt templomí kincseket is visszaadja a zsidóknak.

A herold szavai nagy kavardást okoznak a gyászolók sorában. A jöltáplált polgárok méltatlankodva tiltakoznak az istentisztelet megzavarása ellen, s ime csoda történik. Ép azok, akik a legkeserveesebben sirtak, hirtelen felugrottak, lerázták ruháikról a port, letörölték könnyeiket és táncra perdültek. Tánc után a az egyik kiválik a tömegből, beszédet intéz hozzá, amely így kezdődik:

„Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet! — így szól a ti Istenetek“.

A második felvonásnak igen mozgalmas a cselekménye. Proféták járnak városról-városra, házról-házra és lelkesítő beszédekkel intéznek a zsidókhöz, hogy térjenek vissza Ciönba és hazájukak építsék fel romjaiból. A lelkesedés óriási, még a pogányok is eldobják bálványait és csatlakoznak a megújuló zsidósághoz. Zerubabel herceg és Josua főpap toborozzák a hazatérők csapatát, amely azonban csak lassan gyarapodik, mert a Babiloniába kényszerített zsidók pár évtized alatt jól elhelyezkedtek száműzetésük földjén, ahol már egészen jól érzik magukat s nehezen tudják jölétük helyét elhagyni. Akik nem akarnak a hazatérők csapatába beállni, azok „lélekvaltságot“ fizetnek, vagyis odaadják vagyonuk egy részét a honalapítás javára, hogy kárpótolják az uttörőket itthagytott földjeikért, vagyonukért s így nekik is legyen részük a zsidó nép otthonának felépítésében.

Igen ám, csak hogy voltak olyan zsidók is, akik vagyonuk egyetlen garasától sem tudtak megválni. Viszont a proféták felszólításait kezen visszautasítani nem merték, mert hiába áldoztak néhanapján Babel isteneinek, mégis mindenki zsidóknak tekintette őket s ha kijelentik, hogy nem akarnak a honalapításban résztvenni, akkor még nemzsidó ismerőseik is arcukléptek volna őket. Ezért komoly, megfontolt embereknek csaptak fel, akik óva intették a zsidókat, hogy ne úljenek fel a felelőtlen, megdölgő ifjak frázisainak. Mindegyikük azt mondta:

— Ha tudnám, hogy valóban felépítik a zsidó államot, akkor még utolsó garasomat is odaadnám. De hiszen erről szó sincsen, csupán hitközség alapítására kaptak engedélyt, — hit-

községünk pedig itt is lehet. Különben sem akarunk résztvenni abban a nagy bűnbán, amit Zerubábel és társai elkövetnek a fanatizált, félvezetett tömeg ellen. Az akadályok magas hegye áll Zerubábel útjában. Az ország évtizedek óta lakatlan; háza, városai romokban hevernek; a köröskörül lakó ellenséges szomszédok, a szamaritanusok, feliszteusok, edomiták mind megfogják támadni a maroknyi zsidóságot, amely „sem sereggel, sem hatalommal” nem rendelkezik, — s kiáltják a föld színéről. Tán azt hiszik, hogy a perzsa helyőrség meg fogja védeni, — hiszen Perzsia hatalma sem tart örökké s ha új világhatalom támad, akkor a zsidó közösségnek is vége. Nem, nem pazaroljuk pénzünket légvárak építésére! Ma-holnap ugyanis felocsudnak ezek a félvezetett emberek a nagy kábulatból, éhesen, rongyosan visszamenekülnek hozzánk, — akkor majd kegyes adományokkal fogunk rajtuk segíteni, nehogy azt mondják a népek: „Kiveszett már a híres zsidó jótékonyág”.

Igy takargattak kishitűséget, szűkkeblűséget komoly megfontoltság de az élő zsidó nép ezzel mit sem törődött. Kevesen indultak el a honfoglaló utra, mintegy negyvenezren, de kísérték őket a visszamaradottak támogatása és áldása. Kísérték őket a próféta szava: „Mert örömteli lesz nektek az indulás és bekés az út, a hegyek és dombok dalra fakadnak előttetek, s a mező fái tapsolni fognak.”

A második felvonás után egy hosszú, két-százhetven éves szünet következik. A „jótékony” megfontoltak várták-várták a visszamenekülő kéregetés, míg az idegen föld elnyelte őket. A hazatért zsidók csakugyan megtalálták a pusztá földet, az ellenséges szomszédokat, — de minden akadályt, minden nehézséget legyőző akaratuk és kitartásuk megalapozta: nem az önálló zsidó államot, hanem csak egy autonóm közösséget, amelyet saját színhedrona kormányoz saját főpapja vezetése alatt. „Egy kis korsó ellátva a főpap pecsétjével.”

A megfontoltak számítása szerint a benne rejlő kitartás olaja csak egy napra elegendő, de a tények megmutatták, hogy az bizony sok napig is eltart.

Emberek a hómezőn

Irta I. Opatoschu

(Jiddisből)

Dél előtt vékony, száraz hó hullott, azután fagyni kezdett és a levegő fagyos lehelle mind élesebb lett.

A síkon munkások dolgoztak. Eltakarították a havat, kis cölöpöket vertek a földbe, apró zászlókat helyeztek el, egyik lábukról a másikra táncoltak, kezeiket ég felé emelték és hangosan vezényeltek:

- Balra!
- Jobbra!
- Rendben! All right!

A kiáltások sűrűn megismétlődtek, többször visszhangjuk támadt és azt lehetett hinni, hogy egy nagy csapat dolgozik, holott mindössze heten voltak.

Kis facsoportok állottak elszórva a síkon. A hó mint gyapjupehely feküdt az ágakon, rancosan és görbén emelkedtek a mezítelen karok a magasságba, mozdulatlanul.

Ha a fagy már nagyon kikezdte a munkások egyikét, akkor baltát ragadt és a fatónkba vágta. Az ütések hangjai tompán hengereltek magukat végig a hideg síkon.

Valahol a havon kék tűz lobogott, olvasztotta a fehérséget maga körül, azután sűrű füstben eltűnt, itt-ott még kékeszürke tüzek pislogtak, amelyek eltűnéhez valami rezes fény közepette.

Zsidó fiú volt a vezetőjük. Ott állott munka közben, de azért volt alkalma vezényelni, kézjelekkel és szóval. Meg volt elégedve mai munkájával, holnap ilyenkor — gondolta — a terep rendbejön.

Az egy helyen való állás megdermesztette ujjait, úgy hogy alig tudta jegyezni a méreteket és számokat. Szomszédja felé fordult, aki éppen füleit dörzsölte a keztyűjével.

— Vajjon elég lesz-e már?

— Elég, elég. A nap letűnik és a fagy már kutya mód mardos.

— All right! Zárást csinálunk.

Összeszedte a szerszámokat, jobbra balra

A harmadik felvonás előtt nagy recsegés hallatszik a szinfalak mögöl. A perzsa birodalom összeroppan. A függöny felgördülte után látni, hogy a zsidó közösség már görög fenntartóság alatt van, de még mindig sziklaszilárdan áll. Sok hódító és ellenhódító letűnése után Antiochus az elé a választás elé állítja a zsidóságot: meghalni a hóhér, vagy a katonák keze alatt. S akkor a hűberadófizetésre szoktatott zsidóság kettő közül választja a harmadikat: kiverni az elnyomó seregét az országból, ami a Makkabeusok vezetése alatt oly fényesen sikerül. A negyvenezrek légvára oly sziklaszilárdnak mutatkozott, hogy kénytelenek voltak függetlenségét elismerni. Így választott a Makkabeusok győzelme a babyloniai megfontoltak aggodalmaira. Ekkor az Isten is megismételte a nép csodatettét, s megsokszorozta a tempioi szent olaj világító erejét és kitarását. „S az egy napra való olaj világított nyolc napig.”

Kétezer év elmúltával a „Légvárepítő diadala” című dráma újra lejátszódik a történelem színpadján, csak más szereplőkkel. Perzsák helyett angolok, a negyvenezrek szerepét ugyanolyan hévvel játssza negyvenezrek cháluc és hazatérő, a támogató jóakarók is megvannak a Keren Kajemet és Keren Hajjeszód barátai képeiben. Az ország most is pusztá volt, az ellenséges szomszédokat ma arab effendiknek hívják. Most már a második felvonás végén tartanak. Az egész világ lelkesen tapsol a bátor negyvenezreknek. De a „megfontolt” is jó színész. Oly sötét színekkel tudta monológiáját aláfesteni, hogy sokan nem tudnak hatása alól szabadulni, s most aggódva gondolnak az elindultak sorsára.

Mi, akik már ismerjük az egész darabot, megnyugtathatjuk az aggódó nézőközönséget, hogy a harmadik felvonásban már nem fogják többé hallani ezt a szívdremsztő megfontoltat, hanem látni fogják a milliókra felszaporodott negyvenezreket, akik megismétlik „az akkori napokban” *היום כיום* történet csodat „a mi napjainkban” *היום כיום* is.

kézjeleket adott, ledobta köpenyét, a hóra, hogy a távolállók is lássák, all right! kiáltotta annak jelül, hogy vége a munkának.

A fiúk gyorsan magukhoz vették szerszámjaikat és odacsoportosultak az elalvó tűz köré.

— Visszamegyünk a faluba? — kérdezte az egyik.

— Messze van!

— Holnap muszáj elkészülnünk a munkával.

— Talán lakik farmer a közelben, akinél meghálhatunk.

— Akkor miért is állunk ott?

— Menyünk!

— No menjünk!

— Vállukra vették szerszámjaikat és nekiindultak, hogy farmot keressenek.

A hideg áthatott a ruhákon a csontokig. A kis csoport már egy hét óta uton volt. Ott aludtak, ahol a munka éppen elkészült és csak ritkán mentek a készülő vasutvonal mentén levő falvak valamelyikébe. Átfázva, rosszkedvűen cipelték magukat a havas mezőkön, körülnéztek, pislákol-e fény valahonnan. Rosszkedvűben egészen elfelejtették, hogy a holnapi nap munkája után megkezdődik számukra a szabadság és két hétig mindenki kedve szerint kipihenheti, vagy kimulathatja magát. Most azonban egyetlen gondolat lett ur fölöttük, hogy minél előbb meleg szobában üljenek és valami forrót önthessenek beleikbe, valami nagyon forrót, ami fölolvasztaná merev tagjaikat. Álmos súlyok neheztedek mindnyájukra és ha csak egy is megállott volna és szólt volna: nem tudok tovább — mindnyájan ott töltötték volna a hómezőn az éjszakát.

— Nagyon fáradt vagyok — morgott dühösen az egyik.

— Micsoda pusztaság!

— Tudja isten, hova tévedtünk!

— Gyertek csak, gyertek, — bátorítja őket a zsidó fiú — majd csak megtaláljuk a farmot.

— Rakjunk tüzet és maradjunk itt éjszakra! Nem tudok tovább menni.

— Ha dermedt lábakkal akarsz fölkelni, akkor rendben van a dolog — évődött a zsidó fiú — aki kék volt a hidegtől.

Szótlanul nézték egymást a fiúk és előre cipelték magukat. Szívük mélyén, anélkül, hogy számot tudtak volna adni róla maguknak, zsidógyűlöletet éreztek. Vajjon azért, mert a zsidó a vezetőjük volt, vagy mert a zsidó kedvénél volt, mindegyik ki akart kezdeni vele, hogy gondjukat ilyen módon elfelejték vagy lefojtsák.

— Nekünk ma egyáltalában nem lett volna szabad kijönnünk.

— Reggel nem volt fagy — felelt a zsidó.

— De havazott — felelt egy másik!

— Az semmi!

— Ha havazik, akkor nem kell dolgozni!

— Legborzasztóbb egy magáncégnek dolgozni!

— Csak az államnak érdemes dolgozni!

— Senki sem gátol meg benneteket akkor és annak dolgozni, amikor és akinek akartok — szólt a zsidó.

— Ugyan hagyj el. Nem vagy a munkaadónk!

— Munkaközben az vagyok,

— Persze, persze. Munkaközben.

— Mit lázitsz!

— Mert nem akarok zsidó alatt dolgozni!

— Senki nem kényszerít rá.

— Nem is fogok többet dolgozni.

— Akkor ne dolgozz!

A zsidó reszketett az izgalomtól. Érezte, hogy az öt ember agyonüti, ha hamarosan nem talál farmra. El volt készülve rá, hogy az egyik ráveti magát bármely pillanatban. A gondolat kínozza: honnan ez a gyűlölet? Hiszen jó bajtársuk voltam, úgy dolgoztam, mint ők, fagyoskodtam velük. Csak azért gyűlölnék, mert zsidó vagyok?

Kutyaugatás. Hirtelen mindnyájan megállottak, hogy hallják, honnan jön az ugatás? A fák között egy ablakban világosság. Vidáman siettek most már a farm felé. A fiú, aki az imént azt mondta, hogy nem akar dolgozni zsidó alatt, hirtelen ott állott a vezető mellett.

— Engedje vinnem a szerszámcsomagját. Látom, nagyon fázik.

— Nincs semmi baj. A rövid uton még csak elviszem.

A zsidó elhárító mozdulatot tett és tovább vitte a szerszámcsomagját.

Érezte: itt soha nem lesz egyetértés. A bajtársi érzés tévedés volt... És lelkebe valami keserűn gyűlöletes érzés szállott.

Minden zsidó házban ott legyen!

GISZKALAY JÁNOS

új verseskötete, a

**GÚS
CHALAV
LÁTOMÁSA**

★

Ebben a kötetben Giszkalay leg-szebb zsidó tárgyú költeményei vannak összegyűjtve gyönyörű kiállításban.

★

**Megrendelhe'ő az
Uj Kelet könyvosztályán**

★

Ara rendes kiadásban . . . 80 lei
Amatőr kiadásban . . . 140 lei

DERBY

Cipőgyár fiókja

Cluj, Calea Victoriei (volt Kossuth L.-n) No 1.

Tisztelettel értesítjük a vásárló közönséget, hogy a kiváló minőségű, saját gyártmányú cipőinkből az igazgatóság engedélye folytán

uj évig

az előirt eredeti gyári árakból

15%

kedvezményt

nyújtunk

Rudolf Mosse 4151

A LEGJOBBAK

OTTO GAGEL

TEASÜTEMÉNYEI



Személyposta — Gőzhajók

Havre és Szt.-Nazaire-ból
Cuba és Mexiko
New-York és Canada-ba.

Ferülágosítások és jegyek:

„SARNIA“-nál

Bucuresti,
Pasagiul Comedia

PATHEFONUL

107 CALEA VICTORIEI 107, BUCURESTI

A VILÁG LEGJOBB ZENÉI KÉSZÜLÉKE



Erdélyi képviselők:

- Cluj:** Emil Schuster, Piata Unirei.
- Brasov:** W. Goldschmied, Str. Princip. Carol 28.
- Targu-Mures:** G. Baumgarten, Piata Reg. Ferd. 50. Rador No 2461
- Bistrita:** Fratii Ludwig & Neckel.
- Arad:** Fabian & Co., Str. Meşianu 16.

Nagy
karácsonyi vásár
Sándor
testvéreknel, Cluj

Reg. Ferdinand (v. Wesselényi) 13.

3 pár kötött női harisnya .. Lej	84
3 pár Flohr női harisnya	210
1 pár cérna női harisnya	85
1 pár fáttyol női harisnya	120
6 pár férfi sokni	144
Női reform nadrág	80
1 pár téli keztvü, női és férfi ..	60
6 darab Ia férfi zsebkendő	90

Gyermek harisnyák, keztvük, sapkák, swetterek és férfi fehérneműek.

Mélyen leszállított árakban.

Sirocco 84

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás ruha-, beton- és fazonvas, mindennemű lemez-ek, fémek és falkész- gyártmányok, gáz- és forcsók, oszvarák (Bessillier & Urban) műszaki cikkek stb. En-gros

I. NACHT

Societate
In nume
colectiv

Központ: **Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7,**
CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.

Fiókok: **Arad, Brasov, Galati, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Paris.** — Táviratcím: **METALNACHT.**

Mindenütt kaphatók

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna

kolozsvári sörkülönlegességek

Ursus -- Czell sörfőzde Kolozsvár

GALVANI

A LEGJOBB ELEM

Gyártja: GALVANI-gyár Timisoara

Ne uljon fel hangzatos hirdeteseknek! Győződjék meg a

Dréher-Haggenmacher

DACIA

extra téli és a

Bavaria

dupla maláta sörök kiváló jó minőségéről.

Karácsonyra egy üveg

BOGSZA

cocktail de chocolat likör

a legpraktikusabb ajándék.



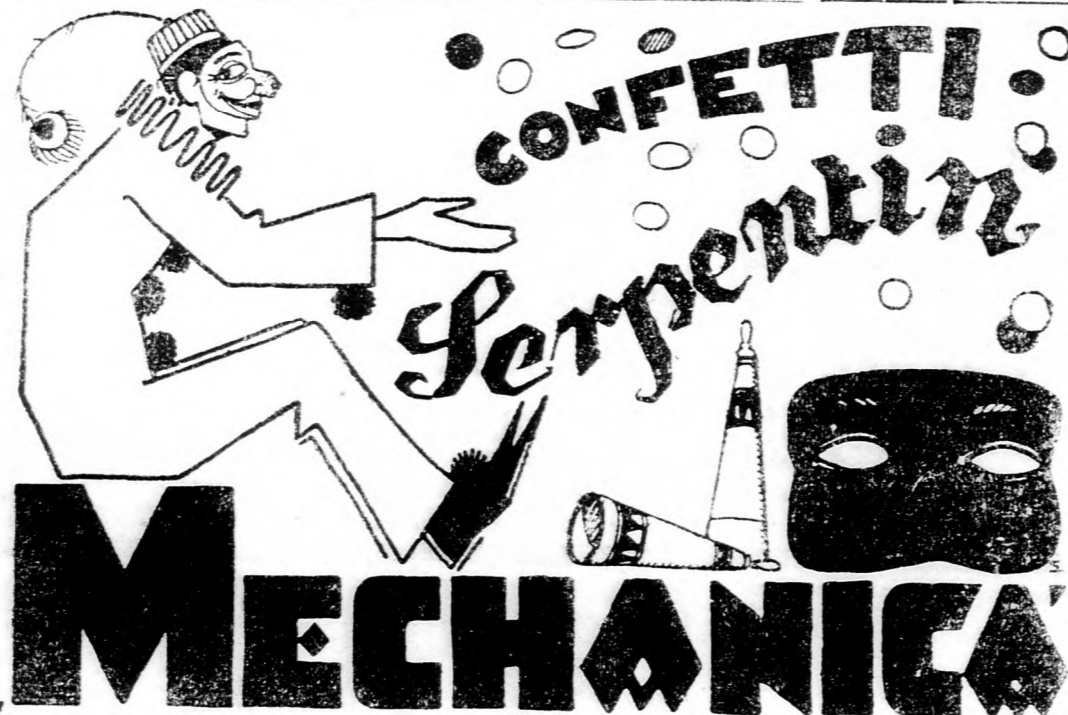
Ferindei
Királyi udv
szállító

Felülmulhatatlan csokoládé és bombon

A közkedveltségnek örvendő Főraktár: CLUJ,
Strada Dorobanților No 11.

GLORIA tápsör

Turdai Sörgyár Rt. Gyár: Turda ismét kapható.



Mechanica
papirüzem
Timisoara,
Str. Titu Maiorescu 1.

Ajánlja

gyártmányait selyem, bársony, satin és papír dominó álarcokban és maske álarcait minden formában, valamint confetti, serpentin, papirtrombita, szemüveg, tombolajegy stb. papírjux és játékkártyákban.
Csak viszonteladóknak.
Kérjen árjegyzéket



Téli sportfelszerelések
Emil SCHUSTER --- Cluj
Rador 2450 1790

Telefon 12-29. „Rador” No 2398

BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Gal. Reg. Ferdinand No 2.

Szővel, vászon, fehérmű, hársmya, flanel, bétesárak és paplan nagyraktára.

Lassenco

Nemzetközi Szállítási Vállalat
Cluj, Piața Unirii 32. Az Erdélyi Bank épületében. Telefon 640. Táviratcím: Lassenco

Ajánlja a kereskedő köröknek

gyűjtővagon-

forgalmát ab Wien, Triest, Németország, valamint Csehszlovákia nagyobb városaiból.

Rudolf Mosse Rt. 4186

Jó

A legjobb tőkebefektetés, ha

Tartós

férfi öltönyre való szövetet

vesz Scherer Károly és Fiai utódai

GROMEN ÉS HERBERT

nagyszebeni posztógyárának lerakatában

és

Cluj, Calea Regele Ferdinand 13.

olesó

Lloyd 2923

Részvény- jegyzési felhívás!

Részvénytársaságunknak f. évi aug. 3-án tartott közgyűlése az eddigi 500.000 Lei alaptökének

2,000.000 Leire

való felemelését határozta el.

Miután ezen alaptöke felemelés 77768/924. Min. szám alatt engedélyezve lett, alólírott Igazgatóság ezennel 800.000 Lei összegre a részvényjegyzést beindítja. Az új kibocsátás 500.— Lei névértékű részvényekre fog megtörténni, 20% felárral a tartalékalap céljaira, ezenkívül részvényenkint illeték és kiállítási költség címén 30 Lei, összesen tehát minden részvény után 630 Lei fizetendő. És pedig 230 Lei a jegyzés alkalmával, a második részletben 200 Leit 1925 február 1-ig, a harmadik részletet 200 Leit pedig 1925 június 1-ig kell a részvénytársaság pénztárába befizetni. A részvényjegyzők jegyzett részvényeik után és a befizetés arányában fognak az 1924-25 évi osztalékban részesedni. A részvényjegyzésben résztvehet minden nagykorú román állampolgár.

Minden öt régi 100 Lei-es részvény tulajdonosának jogában áll 2 új részvényt jegyezhetni. Részvényjegyzés a társaság hivatalos helyiségében

1925 február 15-ig

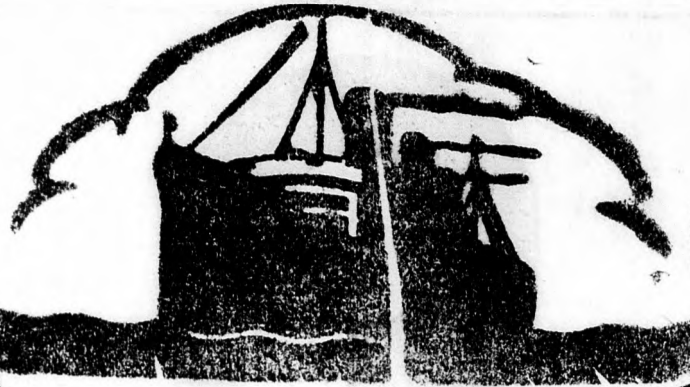
eszközölhető, amikor első részletként részvényenként 230 Lei fizetendő a részvénytársaságunk pénztárába.

Tulajegyzés esetén a régi részvényeseknek elsőbbségi joga van és az igazgatóságnak jogában áll az új részvényesek közül a kiválasztás jogával élni.

Cluj, 1924. november hó 30-án

**Kalmár áruforgalmi
Részvénytársaság
igazgatósága**

Lloyd 2453



**Hamburg--Amerika
Linie** United American Lines

Rendszeres és direct összeköttetés és modern gyorsgőzösekkel

Hamburgból

Délamerikába

Canadába

Eszakamerikába

Cuba-Mexicoba

Afrikába

Nyugatindiába

Díjmentes felvilágosításokat ad a Nagyromániai vezérképviselőt:

Lazar H. Lazarovitz

Timişoara, Strada Mercy No 2. — Telefon 16-58, valamint fiókjai: Bukarest, Calea Griviţei No 183, Cernăuţi, Str. Regina Maria 9, Arad, Str. Eminescu 12, Oradea-Mare, P. Mihai Viteaz 5, Lloyd 2309

Kacér:

Gólememberakar lenni

A Magyar Színház operajátszója Kapható az Uj Kelet könyvosztályában. **Ára 15 lej.**

A tudományos világ által elismert **legjobb, legtökéletesebb és legolcsóbb**

fertőtlenítő szer a

SALAN

Minden bajtól, fertőző betegségtől megóv. Izidantságot és minden más kellemetlen szagot megszüntet. Kristálytisza, nem mérgező, teljesen szagtalan. Hölgyek mindennapi toalettojéhez nélkülözhetetlen

Kapható mindenyógytárhan és drogeriában.

Gyár és központi iroda:

Salan Vegyipari Művek
Timişoara, II. Piaţa Bodea Cârjan (Széna-tér) 2.

Tekintse meg

vételkötelezettség nélkül

gyermekjáték kiállításunkat!

A nagyközönség figyelmébe ajánljuk

Parisien

áruház november és december havi

árjegyzékét:

I. Rövidáru osztály:

1 pár kötött női harisnya, minden színben	32
1 pár la flor női harisnya, minden színben	58
1 drb gyerek-zsebkendő	7
1 drb himzett zsebkendő	13
1 pár jó meleg női keztyű ..	60
1 drb jó minőségű női ing .	110
1 drb gyerek alsó trikó I-a..	118

Leányka-, fiu-ruhák, női kötények, leányka kötények, női gloth alsó szoknyák, ruhadiszek, csipkék, virágok a legolcsóbb árban beszerezhetők.

**Teljes menyaszonyi- és babi-
kelengyék a legolcsóbb árakban kaphatók.**

II. Férfidivat osztály:

1 drb lodenkalap	185
1 drb olasz nyulszőrkalap ..	466
1 drb nyakkendő	12
1 pár sokni	25
1 drb lágy rips gallér	20
1 drb gyapjutrlikó férfiing ..	198
1 pár trikó bélelt keztyű....	65
1 drb zsebkendő	15

Férfi ingeket mérték után a legszebb kivitelben készítünk.

Botok, ernyő, kézelőgombok stb. a legolcsóbb kivitelből a legfinomabbig.

III. Porcellán, üveg és kékedény osztály:

Vizespohár	5
Csésze, aljjal, jó minőségű ..	24
Duplaerős tányér	20
Duplaerős dessert	15
6 személyes ebédőkészlet ..	1300
6 " kávékészlet	455
6 " feketekávékészlet	310

Mosdókészletek, gyorsfűzők, vasalók, rézkarnisok, nipppek legolcsóbb árban kaphatók.

IV. Gyermekjáték, bőraru, bőrönd és gyerek kocsi osztály:

Gyermekjáték és bőraru osztályainkon gyermek kocsik, ridikülők, bőröndök igen nagy választékban kaphatók!

Tekintse meg vételkötelezettség nélkül gyermekjáték kiállításunkat!

Szép és tartós
játékok
a legolcsóbb áron csak a
Gyermekek Paradicsomában
a legregibb és leghíresebb játékraktár-
ban kaphatók.

Cím:
LINDENBERG
Bucuresti, Strada Smardan 12.
Oktatójátékok nagyobb gyerekek számára
Karácsonyfaisz



Rador 2445

Hirdessen az Uj Keletben!



EÜRDÖSZAPPAN
világhíres



Zeiss

Busch

Rodenstock

szemüvegkülönlegességek

KUN MÁTYÁS FIA

1876 óta fennálló üzletében,
Cluj, Calea Victoriei No. 2.
orvosi rendelés, minta vagy választás szerint
kaphatók



„Hajó” TEA
védjegyű

illata és ize felülmúlhatatlan.
Rador 2439 A három legjobb minőség: 74 — 220 — 55 szám
Iroda és lerakat: „CORABIA” S. A. R.
Bukarest, Strada Matei Millo 8.

Jönnek a hideg és a nedves napok



Ezek és ezek panaszokból megváltás, nátháról és rheumatikus
fájdalmakról. A mi elektromos

házi fényfürdőnk

a legjobb oltalom mindezek ellen. Izasztó hatása van, a szívet nem tá-
madja meg s ezért különösen jó hatása az anyagcsere zavarainál. Min-
den elektromos vezetékbe bekapcsolható.

Kapható: SIEMENS és HALSKE művek

gyártmányainak elárúsítójánál, Cluj, Piata Cuza Voda No 15.
Román Villamosági Társaság, Siemens-Schuckert R. T. Győrgyáram osztály
Rador No 2418

Linoleum

Románia legnagyobb linoleum, via-
szosvászon, gummiak, gummi-
kabátok és szonyegkülönlegessé-
gek szaküzlete

HAAS GIPÓT
Rador 3409

Gyári főraktár:
CLUJ
Str. Universitatii 1.

Raktárak:
Oradea-Mare — Timişoara.

Mélyen lezállított árak
mellett
az alábbi árak kaphatók

Viaszosvászon
Viaszosvászon, asztal bevoná-
sához, 80 cm. sz. métere lej **105**
Viaszosvászon terítő 60x100 lej **80**

Bőrvászon
Kárpitosok, kocsigyártók,
könyvkötők részére, 120 cm.
szélességben, méterje .. lej **115-től**

Linoleum
67 cm szélességben métere lej **135**
90 " " " " lej **170**
200 " " " " lej **475**
Egyszínű, barna, zöld vagy
terakotta linoleum, helyisé-
gek bevonásához, négyzet-
méterenként lej **262**
150x200 ebédülő linoleum .. lej **712**
200x250 ebédülő linoleum .. lej **1187**
200x300 ebédülő linoleum .. lej **1425**

Szönyegek
Prima futószőnyeg 70 cm. szé-
lességben, méterje ... lej **87-50**
Prima futószőnyeg, 90 cm. szé-
lességben, méterje..... lej **150**
Jó minőségű cacos futószőnyeg **125**
Két oldalon használható ebédlü
szőnyeg 200x300 nagyság lej **1500**
Valódi gyapjú tapasztripe ebédlü
szőnyeg 200x300 nagyság lej **3900**
Bevezétt ágyló lej **125-től**

Gummi-kabátok
Férfi és női esőköpenyek, ki-
tűnő szabással és a legfino-
mabb angol gummírozással **900-tól**

Nagy választék:

Ottoman takarókban, ágygarnitúrák-
ban, függönyökben, fali szönyegek, sár-
és hócipőkben, házi és tornacipőkben,
iskolai táskákban, mindenféle gummi-
árúknak, gummilabda, játékarúknak,
fé úrú, celluloid-gallér és kézelőkben.
Stb. Stb.

**Eladás nagyban
és kicsiben.**